Fevraali 2
1934
№28 (1179)
DEEDE-YDE KOTO
Ceentrsojuuziin, 19.

Gazar byriiin prolitaarinar, negedə gtii!

Bur-Mongoliin Ynen

BK(b) N BM MK,
BMASSR TGK bı
Burfropsoviin edei
byriin oorgan

Kojor delekein kile bolko Zyyn-Sibiirte azasuuka ba kedolmerilko jabadal bol aguu jike kondofo kereg mon

BK(b)N KIZKOMIIN KEDƏLMƏRI TUKAI

BK(b) Namiin kizaariin II-dugaar konfereence deere nek. RAAZYMOVIIN kilsen iledkel

Zyyn Sibiir—Soveed kolboonii tulaguuri.

Nekedaa, bidener bol olon ulasiin kooroudiin baidaliin orco başuu ba kurcaar ankilan baikan kizaar dotoroo azasuuza baini. Enyy nil tukai kamag gol çukalt zyilnyydni bygedede ilerkei ba mən TGK-iin seessi deere nek. Molotoviin kelsen iledkel ba nek. Litviinoviin yge bolon nek. Stalinaas ameerikiin korespondeentalai jaril dasan uçaruudaas ile bolson baina.

Manai oron bolbol kapitalis oronuudtai diplomaad kariçaai bai-gaulkiin talaar tomokon ildta amzasan. Enyynii tukai syylçin zilnyydte amzasan amzaltanuudiin negen çukalı zyilni bol koto ameerikiin kolbooto ştaadtai karilcaa baiguulba azal. Mən enyngçlen Soveed ulasiin ebte amagalan bai-daliin negen dabalta bol: Fraancı ulastai kerşe suukiin baidaligi [illegible] toozo abasan kereg bolno.

Zygeer bidenerees diplomaad karilcaanil doogovornuud [illegible] tanuudiigi batalsanii açaa dain ceregiin ajuul ba Baruun [illegible] imperialiistanuudiin zygeesSoveed kolbooto ulasta dobtolon [illegible] badal selgegden ajuul [illegible] ze bagcaaza baika boloosor [illegible] sanamsargyi kongord [illegible] rtai baina.

Karin SSSR bol negen toro on begeed, ilangajaa kororo imperialis josoor zekeçesen kapitalis oronol kooroudiin karilcaa berkdesen baina şuu. Bi bol Japoonii [illegible] keleze bainab. Dain ceregiin ajuulia tebai Dorno zyate kyrçeliin Soveed kolbooto ul [illegible] zygeesee dai [illegible] ke begeed [illegible] geze [illegible] de kamaagyi ba iime [illegible] eesedingee [illegible] zygiin [illegible] ilangajaa [illegible] Japoonii imperialiistanuudaas [illegible] remzelegeer [illegible] kamagiin çukala bolnol.

Mənee ydede imperialis Japoontonii ceregiin programa [illegible] bainab? Tedener bol [illegible] ryynee Kitadiin dorno zygiin temer zamiigi ezelen abta. Ene zamiin udka çanar bol Japoonii imperialiistanuudta [illegible] talaar [illegible] ton adali aguu [illegible] udka çanarni baika juma. Japoonii zasag bol kuuliin josoor kelekedee „zanta kyrke ygeibdı“ geze keledeg. Gebeç mənee bidener baigaa ton delgerengii barimtaar kadaa, Japoonton bol KDTZ gii bulimtaran ab kila kemzeenyydiigi negeç ce gb lluuldag ygei ulam caaşani jabuulsaar baisan ba enyyn deerees mededeke, tedener uul sanalaa oiriin cagaa gyiceekiin jabuulga kiiza baina geze medeke josotoi.

Bidener bol mənee. Japoontonoos SSSR ulasta baiu zeesegiin kyçeer dobtolon cemerçe orokiin beledkeliigi jamaraar jabuulza baisaniini gyiced medeze bolaabdı. Ilangajaa Japoonii ceregiiniikinii eesediingee emene tabiza baigaa oiro cagiini zoriigo bol: bogoni bolzorto manai Ulaan ceregiin namnaza orkiko, ilangajaa aviaaciin ba motooro—mikaanigzaltai kecegiini. Japoon bol mənee Manzuurta neden olon jabadaliin zamnuud temer zamiin şugamuudiigi tekeerin baiguulza, tyygeeree bol eesediingee ceregyydiigi SSSR-iin kile teşe şuud kajakadani saadgyi bolzo ekə uçartai baika juma. Kerbee mənee Japoonton SSSR-tei zebseg te yimee kiike bodolgoo bejelyyleegyi baisaai bol, imagta tedener gyiced belen boloodyi baigaa geze medegdeke josotoi. Zygeerle Japoonii imperialiistanuud bol dain ceregte şuukaigaar beledken tekeerçe baina.

1931 ondo Japoonton usan ceregiin biydzeediin talaar 440 milijoon teu somolson ba 1933 ondo 820 milijoon teh 1934 ondo 1,300 milijoon ten somolzo baina. Mənee zilde Japoonii usan ceregiin biydzeed kol byke ulasiingaa olziin 90 proc. zalgika baina şuu.

Minii bejan mededə Japoonii imperialiizmiin juun teişe çarmina tydkeze baisaniigi gerçelen ekə nileed keden dokumeentanuudaıb abaina. Sajikan Japoonii gadaadkegiin miniistr bol, kapitaliis niitiin teləselegçed; aza yledberiin ba kudəldaa naimanii udaridagçadiin zebləen tatasan baina. Ene zebləen deere Soveed kolboonii tukai gol bolko zyilnyydee kelceze gargasan toçço zyi nyydni: Japoon Soveediin konveence togtoogdoo. Iime konveenciin baigaa bolbolo bejee bejee dobtololcoko ygein pangta zokio ko j bə: d l ton ilyy. Gebeç, kerbee Ulas Dorno zygiin baidalni [illegible] bolsontoi daşaramdulan SSSR al s bol uul pi agtiigi zokiooltoo s naa boloni Japoonton kadaa dooro dinasagdan erke baika nuudiigi SSSR-in zygees arskagyi baibalni zokioono.

1. Alas—Dornodoki ba ilangujaa Manzuur ba Japoondoki kubiskaliin kedelgeegi ugtulan zoksooko.
2. Alas—Dornodoki ba ilangujaa Manzuuriia kile deerki ceregyydee gedergeni abaaçaka.
3. Alas—Dornodo (soveediin) Japoonii yiledberiuyydiigi neeke ba ilangujaa Japoondo modonii ba kadi uuliin koaceesiigi eke.
4. Kitadiin dorno zygiin temer zamiigi erkebişe eke.

Enyyn deerees mededeleni bol, Kerbee Japoonton Soveed kolbooto ulastai ebte amagalan baidaligi baiguulkiin tula iimenyyd erke baidaligi olgokiin ezige kize bai ladani, enyyniigi jamarç urta bolzorto bolgoşogyi baina. Uçar iime tula Soveed kolbooto ulas kaçaa iime erke baidalaar, kedi Japoon ton ii Alas—Dorno zygte ezen bol [illegible] baiuiga [illegible] zalşaaran uçooogyi baina. SSSR bol ebte amagalan baidalai [illegible] yaen şudarguugaar duila [illegible] ene ebte amgalan [illegible] jamarç yne cen ba [illegible] ete jabidanta yadesier [illegible] ygei asal. Zygee Kolbooto ulasiin Ulaan cereg bol by kə kedelmerçen ba kolkoozçonii demzelte tuslalcaa eesedingee kiligi imperialis Japoonoos kamagaalan sakiza çadakani kerkibeç daizag ygei baika jama (aliga tasiba).

Bi bol, Japoonii ceregiin miniistr [illegible] ko kyniini zokiooloos [illegible] zyinyydiigi işe tatan kelekem:

Kerbe manai cereg Oros-Japoonii daında Liaoliian, Mygden, çançyyn ba Karbin [illegible] opiratiiv kiletei baisan [illegible] zygeer mənee Ulsan ceregiin dailaldaka jabadalda Dalai, Çitairkyy ba syylçlinklai Krasnojarsk baiza bolkonan.

Ene bol imagta minii sanamzagiçe. Kerbee Ulaan ceregiin zygees kile nebteren garça, strateegiin çanartai zakan [illegible] kicoo [illegible] jabadalia boloo bolton çadala kemzeekada eesediige kamagaalan açaika kereg bolko josotoi.

Minii ene azaligi [illegible] bol Japoonton Sibiirigi [illegible] aa baina geze sanaka ygei boze geze sanan [illegible]

Bidener Nomokon [illegible] ki cergte KAKŞ-tai jamaraar orel coson ba mən tyynçelen Alas-Dornodiin dain bol [illegible] Ros siigoos e ilegdeke bolno geze medeke çukala".

Iime barimtanuud in syyleer Japoonii [illegible] bol soveed kolbooto ulasta [illegible] kyçeer dobtolon orokiin bolgo bişe geze ileryylen kelekiinç argagyi ba karin tyynii bolzornii bolood baina.

Zyyn Sibiiriin kizaar bol SSSR-iin kiligi kamagaalka jabadalda jamar jike udka çanartai baisaniini mən tere Kizootiin zokiooloos keden yge işe tatan abçaşiidkabei:

„Kilganiigi bolb dener manai domogi kamagaalka tyryyçiin şugam geze bodomzolon Japoonii tagaar çanegleseh bainabdi.

Kilganii caidtai-Mongoliin ta ladaida baina. Tyyniigi jabaad baiuntaini—Çite tiigeed jike kolo bişe Baigal. Manai cereg [illegible] Kilganaar cagaraad baigaa dai sacangaa cokiciigi kylieeze baikal. Kamagaalkiin tula dobtoi kojosotoi.

Manzuurligi kamagaalkiin tula aisadia suuri bolko Baigaliin emenedekiigi cokiko zaliaşagyi" Geze biçesen baina.

Syyliin minii abça keleke zyil bolbol manai daisadiin strateegiin teseb takoi baika juma.

„Kossi mene urta zamaar gedergee cukarika oron bainaagyi. Ene bol daisadaa dariza çadakiin erke baidaligi olgozo ogene.

Kitadta mən gedergee cukarika zamui urta teudeki çak la ça kala ki tonuudni daiiin ergi ba [illegible] ceregyydni gedergee cukarin oron nut-giingaa tebt [illegible] kada nuatai rojoo do jabtçaka Mən Rossiidaç kadan [illegible] ceregiin ekonoomiigiin [illegible] gaa gynzeiden baika. Ene oron bol eertingee oron nutagiinç bai dalaar „gedergee cukarçala "ceregleke gazar gelçe (niseden).

Uçar iime tula bidener Ulaan ceregiigi keterkei kolo kyter da gaza jabaka josogyiodi (udaan enieeld en bolbo). Zygeer Krasnojarskaas baruuza [illegible] jabadalai tatan [illegible] j baika josotoibdi." gebe.

Enyyn deerees mededdene bere Japoongu [illegible] bol [illegible] ta „gedergee cukarika" [illegible] çed geze neriedd [illegible] yygeize Soveed kolbooto ulas [illegible] kamagaalka josotoi [illegible] da [illegible] kitaujaa a Ene keeroldeen bol ceregan ulastar ojootoi baika geze iime bigaa.

Nəkedaa! Kerbee Soveed kolbooniigo kil gi Japoonii imperializmias kam [illegible] s kika abaaldaga abai dain cereg daisadiin gazar deere bolko geze [illegible] ba enyyni [illegible] ka uçar [illegible] Ene bol nege baga amar [illegible] tala [illegible] olzotoi baika (inaegi tere aliga tasaba)

Deere kelegdeen zyilnyydees [illegible] Zyyn—Sibiirte [illegible] bolmaçaa jamar tobçolol kiike josotoibdi? Kimağiin tyyniiee [illegible] Zyyn—Sibiirte. Soveed kolboonii militsiika posto boiko kizaa [illegible] kedəlmərilzə baisan ba mən nek. Jaroslavsaas „Buria d oron bol daisadiin tyryyçiin cokiciigi kyliieke uçırtai" geze namiin konfereenca deere kelsen ton zeb zaabarigi sanaka josotoi baina.

Kizaariin namiin emkiin ton çukala zorilgotoi bol, zavood, rydnig fabrig, sovkooz ba kolkooz bykeniigi bde eşeryi bolşoviigiin kerem bolgozo josotoi. Tyyngelen zavood, fabrig ba baiiga nuudiin tiin [illegible] tesebligi negeç kab [illegible] bol, [illegible] Japoonii imperializmigi [illegible] baika ygee bygede olgon medeke keregtei. [illegible] deerees azadiin azikuin çukala tesebamuudiin ba sojol bolbosoroliin bygaiaaltiin plan tesebni cag bykende dyyrgegdeegyi, zasagiin zagees somologdoson zeeri bol cag bykende dyyren kergelegdedeggyi baisan emki bol namiin TK—iin zygees tabigdasan azikuin ba ulas teriin çukala zorilgonuudiigi dyyrgekiin kolnoos arad niitiin bolşoviig josoor emkidkeze çadaagyi Emki bol eerlingee azal kedelmeriin dutuu dunda zyilnyydte şyymzeliin josoor kandaza cadaagyi deerees tedenii ilerkeileze cag daruidaai zasaa çadaagyi.

Azaliin şiidkekii çanartai salbarinuudiin baidal

ALTAN

Bykii kolboonii alta maltauriin jerenkii tesebte Zyynsibiirkizaariin tensyyri bol 40 proc bolno. Zygeer manai kizaariin altanii azayiledberinyyd bol 1933 ondo ba tyynii urida zilnyydteç tesebyydee gyicedkesen ygei. Jerdee kedeken uurkainuud eesediin ziliin prograamanuudiigi gyicedkesen. Gebel: Leenii altanii uurkai Leentreest, Koito Enisei ba Balein zarim uurkainuud bolno.

Kizaariin altanii azayiledberiiin eris geegdeliin urida Balein altanii uurkain saiu kedelmeri ilangujaa todo ilgaran karagdana. Sajikan ene altanii uurkai deere jabakadaa. teden imagta altaar elbeg gazartai geze zarimuudiin kil dag ygeeydigi buruuşaan minii bejiin beki itegeseni bol 1933 ondo Balein amzalta bol en tyryyleeba juunaas urid azaliin zyitei kedelberiin yre, balein namiin emkiin nigtaar ebseresenii yre. azaliin [illegible] ba [illegible] emki bol kedel merçenii ba specialistnariin [illegible] [illegible] Balei deere [illegible] kedəlmərçenii [illegible] tukai [illegible] tab dag baisani yre bolko [illegible] ene bol zyyn-sibkizaar deerki azaligi [illegible] çeiin [illegible] kom [illegible] [illegible]

1934 [illegible] altanii [illegible] ceregi [illegible] kemzeegees [illegible] Mongolii [illegible] bolii [illegible] tedlemze bol [illegible] kizaar baina. Gebeç Gavzoloto (altanii [illegible]) [illegible] kedelmerçenii yiledberin oronyydiigi tee nizeer tedkeze tukai [illegible] ujaiganuudta kolo [illegible] ygei asaaligi kurtee açaaı baina.

Çulun nyyrse

Kizaar [illegible] çulun nyyrsenii nee [illegible] baina. Ene neese [illegible] doo [illegible] bol mənee dee [illegible] 113 [illegible] toom kyrteşe [illegible] baina. (Kito Tyyngyyn çulun nyyrse) 1913 ondoos [illegible] çulun nyyr [illegible] kagas dakin [illegible] Zyyn Sibiir dotoroos ol [illegible] çulun nyyrse bol [illegible] çulun [illegible] kubitni [illegible]

O[illegible] TK-iin 15 aavgusta [illegible] 50 ni-[illegible] çulun nyyrsenii azayiled berinyyniin kedelmeriin salzaraltatai bainab ii. Baigalte şikuu uurkai nuud programma dyyrgekedee dy-[illegible] Syyliin yjede, ilangajaa Çer [illegible] dabkilta [illegible] sen [illegible] IV dygeer kvartaalingaa tesebligi ilyybçeleen dyyrgesen. Gebeç çulun nyyrsenii talaar manai urid baigaa zorilgo bol ene talaar ganc kan tyryyşiin tesebte taban zil dotor ilasan [illegible] baitugai, kab [illegible] kolşoki ilisan ilaltaas [illegible] şuu.

Baigaliin urda bejiin çulun nyyrsiigi abka jabadaligi ergedkeke asuudal bol aikabtar çukala azai. Ene bol Baigaliin urda bejiin temer zamiigi nyyrseer kangaka talaar odoo yjede dorno zygiin yçaa stagaudiigi kangakiin tula Çeremkoovoos nyyrse [illegible] jabada laas nileed kongedkeke baina. Baigaliin urda bejiin kojordoki baigar badaki rajoonuudta Çeremkoovoos çulun nyyrsenii san kagas kubini gargaçalagdana şuu. Baigaliin urda bejiin rajoonuudta çuluu nyyrsenii uurkainuudiigi ba maltasi abalgiigi bolon bederke jabadalnuudiigi ergedkeke tukai bişe jamar ilegçeleige keregteib?

Enyyntei kamta basa Çeremkoovin nyyrsiigi caaşadaa açaglaka tukai asuudaliigi şiidkeke tukai asuudal manai urida baina. Kerbee Baigaliin urda bejiin çuluu nyyrsiigi abça Çeremkoovin nyyrsiigi ba gaar keregleke bolood baibal, endeki nyyrsiigee Baruun teeşeni teeze jabuulka bolnob ii.

Çerembaasiigi teeknigiin talaar şinedken baiguulza, syylşiin zail yydte aikabtar jikeken ilalta dalrsan baina. Gebeç, Çerembaas Şaaktanuud deere şine teeknigigi şudalaka talaar Donbaasiin şaaktanuudiikiaas kojorda on şakam doo şoo baina. Namiin 16-dugaar kuraliin neremzetei şaakta deereki baidaligi abçayzajaa. Ene şaakta bol ton şine teeknikiin josoor şinelegde en boloog mekaniizmigaa gy cadeer kereglaze çadadag ygei deerees cag ygelzedee tesebee dyyrgedeggyi baina.

Şine teeknigi şudalaka jabadalin ton kangaltagyi engersen uçar şakagaanuudiin negen bol teeknikiin surguuliigi op [illegible] yzei gargaza toodoggyi deerees bolood şuu.

Çeremkoovos bol kolbootiin basei [illegible] nege tedii [illegible] baina şuu Donbass bol azayiledberiin e [illegible] ba [illegible] kedelmerçen tula jike olon şine [illegible] baina. Enyy [illegible] Çeremkoovos [illegible] Donbaas [illegible] [illegible] abtar [illegible] kere glegdenegyi.

Zyyn Sibiirte azayiledberiin [illegible] çigi ergedekeni [illegible] daltai kamta, [illegible] ba baigaa baj [illegible] aguu jike bii asaniigi bodolcoto josotoinii. Çuluu nyyrsenees altanaas bese mənee [illegible]oltood baigaa temeriin zyil, siiyidiin geke mete maltaza abalag baigaad aikabtar olon baina.

CAGAAN TUULGA

Sajikan bii Şerlooviin uulada cagaan tuulganii aza olzooorinuudiin negeide jabasan kemzyyrnin talaar ene uurkai aikabtar jike baina. Mənee ene uurkai jamar bainab? Nen tyryyn kedelmerini baidal tukai keleke [illegible] 3 tende [illegible] dejeltaje [illegible] direktoriin karasan Konteoro dotoroo aikabtar kyiten Kedelmerçe [illegible] baina basala [illegible] Azakumi kedelmeri aikabtar kyiegyi ba treestiin zygees tusalamzaton [illegible] ertedeg, iime deerees aavgustiin tyryyşiin kagasta jamar ba nege emkieer çuluun koniuuşni abasanaa, tyyndee peeçe kiike kynii ygei deerees mənee kyrter baira boigog io gyi baina. Byke uurkai deere tylieegyi, kerosiingyi baina. Cagaan tuulganii aza olzoboriin kedelmeriçed ia kangaitatai alalidkan ed tavaar, idee kooliin zyileer kangaka josotoiç baibal ene kedelmerini aikabtar mau tabigdasan baina. Teeknikiin baaziin tuşaa olon ygeç keleitegyi şuu. Cagaan tuulga maltan abkani ulasta aikabtar jike açag tusatai Tyyndee iigeze kandadagnai juugaarç zebe bolgoşo ygei şuu. Ulai aza olzoo ido iime baidal uçaruulsan Belenkooviigi Treesteeni eni abça kajaka josotoi baisan Şerlooviin kadiinkiaas gadana

(Yrgelzelelni kojordoki niuurta)

Kizaar bol nam ba zasagiin jikeken tuslamzaigi keregteie [illegible]

Negedyge [illegible] dain uza [illegible] bagaraa [illegible] sikuu [illegible] Kizaar [illegible] 1928 ondo [illegible] 1933 ondo 830 [illegible] jo [illegible]

Negedyger [illegible] gi gyiceek kən [illegible] manai Z. S. in kizaar dotor syyşin zamyyde ba bolsan [illegible] şine azayiledberiin [illegible] 90% [illegible] nyygi.

Negedyger [illegible] dooor Zyyn sibiir [illegible] 40 [illegible] yiledberiin [illegible] berilyy [illegible] Kyibeşeviin [illegible] zavood [illegible] elektron [illegible] ugıgiin fabrig [illegible]

Alt Koito [illegible] lagdaan baina.

Ne [illegible] Koito [illegible] 40 [illegible] jos [illegible] by [illegible]

Ene [illegible] bolno. Zyyn Sibiir [illegible] azayil doerin kydigi [illegible] tele [illegible] [illegible] fabrig, zavood ba tyy [illegible] by een azaliin [illegible] Teleenees bol Dyyn TVRZ, Krasnojarskiin maşina baiguulgiin zavood, g. m. giganiin kaud baiguulagdaza baina, basa Petrov ba kim kombinaduudiigi saj şuun taraza [illegible] Kizaar azayiledberiin ba teden [illegible] [illegible] yiledberinyydiigi baiguulka tukaida jike zorilgonuud baina.

Transport gekede ilangajaa temer zamiin transportada zorıuulagdasan gargaşa bol arad [illegible] kuin busa [illegible] ze jikeer nemeze bainı. Nek Sylimoviin manai Baigaliin zam tukai kelsenee koino tereen şiigaan tus kelsenii ud kaç ygei beze Tyryyşiin tabanzilde temer zamaar şireke şiiege 3 dakin jikeleesen baina gebeç ene bol ton dutuu azai.

Tyryyşiin tabanzilde usan transportiin kycen 2 kagas dakin nemesen bozsed [illegible] bidener Baigal ba Jero Zyynsibiiriin usan zamai gol [illegible] [illegible] baigaa [illegible] Kizaar [illegible] bol [illegible] [illegible] ba Leenaiin kergegi orgeizelege nek. [illegible] indyystr zyyl ke ba azaliin [illegible] bolgiin [illegible] boiko [illegible] baisan (aliga taşgina).

Kizaariin jinzi tykeiin ondoo bolsonii [illegible] ene keregte Zyyn Sibiiriin emkiin uçargi [illegible] zala şigyi [illegible] namiin jeren [illegible] tusalalta keregtei [illegible] [illegible] ba [illegible] kemzeed ba nek. Stalin [illegible] kangaka ba [illegible] byteegleze bolko zyilnyyd dutuu jabuulagdana azal.

Nək. RAAZYMOVIIN iledkeliin yrgelzelel

basa Ononii ryydnig ha Kabçaraanga geze baina. Kabçaraanga bol cagaan tuulganii noosoor delekei deere egeel bajalig şuu. Geketei kamta basa ende teeknigiin baazaar ton ygeitei ba kədelməriçədiini kangalta bolon bairiin talaar jiike muu baina. Cagaan tuulganii aza olzoborido keden zuun mergezeitei uurkai kədelməriçədiigi by lenerteini ilsyylkiin şiidkeberi abaabdi. Namiin emkinyyd bol ryydni gyyd deere sain baidaltai bolgokiin teləə jikete oroldon cagaan tuulga abkjin tuşaa əgəsən manai kizaarta TK ba AKS-ees əgtəsən prograamiigi dyyrgeke josotoi.

KƏNGƏN AZAYILEDBERI

Enyynii urida Kizkomiin 2dugaar sekritaar baisan nək. Kozlooviin negen iledkel dotor „kəngən azayiledbəri, oi modonii ba barilgiin azayiledberinyyd kəgzəzə ekilbe" geze biçəgdeseniigi unşaad bi jikeer gaikasan. Kəngən azayiledberiin keregiin ton muu baika da, iigeze keleze jaaza bolko belei.

Taban zil dotor mən nileen olon kəngən indyystriin yiledberiin oronuud baiguulagdaza kədəlgəgdesən ba kədələzəç baisan kuuçan yiledberiin oronuudiigi yndeseerni şinedkeze, **kəngən azayiledberiin kəgzəltiin bykii erke baidaliigi ynekeer baiguuladasan baina.** Kedii tiime bolboç, byke byteen gargaka produugcani deeşeldeg ygei baisan ba odooç deeşelne ygei.

Ərgən keregceliin ed tavaarlin yiledberiigi erçemtei bolgoko gedeg kereg bol azalçan aradiin baidaligi sazaruulkiin çukala kereg mən. Namiin VII dugaar konfereenciin togtool ba nək. nək. Moolotov ba Kybeşeviin Namiin XVII kuralda zoruuulsan teezisnyydte nutagrin azayiledberiin asuudaliin çukaliigi tuskailan temdeglgsen baina. Bidener bol Zyyn-Sibiiriin kizaar dotor enyyn tukai odoo jamar den gargakab gekede:

5 zil dotor manai kəngən azayiledberide 11 milijoon tək. tomilon oruulagdasan begeed syyliin zilde bykil byteen gargasan produugcani 1931 oniikioos 4 milijoon təkerigeer dooşolson baina. Iigeze Zyyn Sibiiriin azayiledberi „kəgzəze"baisan, iigeze namiin togtool zaabari gyicedkegdeze baisan baina şuu.

Kəngən azayiledberiin ziliin prograamanuudiin gyicedkel: 1931 ondo—90%, 1932 ondo—75%, 1933 ondo—58% baina. Əngerəgçə ziliin produgca gargaka təsəb bol 1932 oniikioos bagaar təsəblegdəsən baika jum. Əngerkedəə eneç təcəbiin gyicedkel tacaldasan baina.

Yne kimdaruulka jabadal bol tusagaar muu. Nam zasagiin zaabariin josoor 4,3% kimdaruulka aad kəngən azayiledberi bol 20% deeşelyylze ynetei bolgnson baika jum.

Kəngən azayiledberiin iimè egceer kozomdoson şaltagaani jamar bainab? əəsədiingəə kyçeer ilaza bolko şaltagaan juu ali bişyy?

Ene şaltagaanuudiigi ilaka arga baisan juu? gekede:

Krasnojaarskiin gytaliin faabrig bol əəsədiingəə təsəbiigi 60% gyicedkesen Tyykei edeel baisanç bol cag bolzortoni acaraza çadasangyi, Ysooliskiin zuruuliin faabrig bol prograamaa 40% gyicedkesen baina. Şaltagaani juub gekede; nege kedii kədelməriçən dutasan. Irkyygiin arısanii zavood ziliingee daabariin 50% deeşe bişiigi dyyrgesen begeed, tyykei edeeleer dutasan zyil ygei. Irkyygiin baalinkiin faavrig bol kədelməriiingəə balaansiigi təsebiingəə 56% gyicedkelees gargasan Baalinkiin nooson baisan ba odooç gyiced baina. Irkyygiin gutaliin faavrig bol təsəbəə 50% gyicedkesen, juub gekede: Baruun Sibiirees abasan kroom—bulgairni zamda ygei bolson baika juma. Ene faabrig bol tere bulgairaa acaraka niuuriigi ilgesen ygei ba tyykei edleliigi cag bolzortoni kyrgeze baikiin kontrooli ygei baisan baina. Sibiiriin arısanii kombinadiin bykii yiledberiin oronuud bol təkerieen ziliin tyykei edieleer kangagdasan aad, prograamaa kakadaasani deeşe bişiigi gyicedkesen. Krasnojaarskiin şiliin zavood ziliingee təsebiin 25-30% gyicedkesen begeed, zavoodiigi kətəlberiləgçed bol tyliee—tylişe ygei deerees bolson geke baina. Tiigeed tylieeni 12 kilomeetriin zaitai gazarta baisan baika jum.

Kəngən azayiledberiin barilganuud mən enyynees deere bişe. Deede-Ydiin şiliin zavood 6 daki zilee barigdaza baina. Jireke ziliin syyleer kədəlzə ekilkeer baina. Çitiin arisanii kombinaadiin barilga 3 daki zilee jabaza baina. Kerjike barigdabab? Ygei. Gagca nege kedii modo surgaaguud gazaraas jordoildozo baika jum.

Kəngən azayiledberiin baidal ukai caaşani gynzegiilze kelelte ygeigeerç ile todo beze. Bidener bol kəngən azayiledberiigi, ilangujaa, ərgən edleliigi erçemteigeer gargakiigi kəgzyylke jabadalda zarimdaa nam zasagiin zaabari tog tooldo esergyycesen jabadal gargadaq bainabdi geze ceke keleze bolno.

Kəngən azayiledberiin Narkomaadiin naidalgata nək. Maslioonikov bol nadatai jarildakadaa kədəlməriin tasaldasanii 33 on „ilaza bolkogyi" şaltagaan durcasan. Ton çukalani—kədelməriçənii cubalta gesen. 1932 ondo bykii kədəlməriçənii 200% bolson, 1933 ondo mən 200 proc. ondoogoor kelekede, kəngən azayiledberiin bykii kədəlməriçed 2 dakin şinelegdesen bolko jum. Ene bol ilaza bolkogyi şaltagaan geeşe juu? Ton bişe. **Nək. Staalinii tyykete 6 zyil zaabari garsaar odoo 2 zilees ilyy bolzo baina. Edenii negen çukalani—„kədelməriçənii cubaltiigi ilan dabaza, kolkoozçod ba azalçan əmçətənəər azakuin doogovor batalkiin yndeseer azayiledberide yrgelze kaadr baiguulka" gesen** baina şuu.

Kerbejee, namiin zaasanii josoor kədelməriçənii cubaltatai temeceliin bykii kemzeenyydiigi abça çadasan bolbol, kerbejee, kədəlməriçənii baira baidal, amidaraliigi deeşelyylke jabadalda gyiced sanaagaa tabisan baibal, 1932, 33 onuudta bolson gaikaltai cubaltanuud bolko josogyi baisan baina. Mən, cag bolzortoni tyliee tyleşe acaragdadag ygei tukai adaliaar keleze bolno.

Nojaabri, Dekaabri saranuudta ba byri Ogtiaabridaç kəngən azayiledberiin nelieen olon yiledberiin oronuud bol urid baisan erke baidaliingaa ondoo bologyiç baibalni, təsəbiin gyicedkelde jikeer uragşaa jabasan baina. Enyyn deerees, kədelməriin byteece „ilaza bolkogyi şaltagaanaas" bolko bişe kədelməriin çanaraas bolko kereg mən gekees ondoo ilerkeilelge keregyi azai.

Dakin nege temdegleke uçar, kəngən azayiledberiin tasaldalnuudiin yndesen şaltagaani bol ene azakuin negen çukala salbariigi cegnesengyi deerees bolno.

Kəngən aza yiledberiin kədelməriin muu baikiin şaltagaanii tukai əəriingəə bodolgiigi mən dabtaza keleke uçar bol kəngən aza yiledberiigi kətəlbəriləkə geze daalgagdasan niuurnuud əəsədiingəə kədəlməride keçeesengyi ba əəsədiingəə ujalgiigi nam zasagiin əmənə gyicedkesen ygei baina. Enyyn tukai faagta kelekede: Kəngən aza yiledberiin Narkomaadiin naidalgata niuur bol kədelməriin ton muudaad baika yjede—yiledberiin oronuudiin ton berke baidalda orood. tyliee tylişe tyykei edlel geke zurgenyydeer dutakaas gadana kədelməriçənii cubalta aikabtar jike bolzo baıkadani, Kizkomiin zəbşəələər kizaariin gazaatai amaraltada oçood, 3 sara ygei bolzo jabasaniini kelekede Moskvaada iledkelnyydiigi kiigeed ten dees arşaanda oçood. mən dakin Moskvaada busaad geke meteer jabasan baika juma. Ene jabadal bol faavrig zavoodiin baidalda kariuucalga ygei ba kynyydiin enyyn tukai daabarida sanal sedkeiee tabiaagyigi çerçeleze egəne.

Edener bol Kizkomiin kətəlbəriin zygees kəngən aza yiledberiin kəgzəltə tukai kangaltataigaar sanal bodoloo tabiaagyigi aşaglan keregleze namaas əgtəsən aza yiledberiin çukala salbariin təsəbiigi bolşoviigçolon gyicedkekiin jamarç yyskel ba eris çarmailga gargasan ygei baina.

Nək, **Syliimoviin** konfergence deere kelesəni,—ərgən kereglelin ed tavaar byteen gargakiin oroldolgiigi, uridiinkiaas ilyygeer, nu tagiin **emkinyydte** daalgagdaka begeed, edener bol jərəniii deere kəngən aza yiledberiin ezeni bolko uçartai—geze kelesen baina, iimede, bidenerte byri jikeşeg kariuucalga açagdaka. ba bidener ene ene zorilgiigi gyicedkeke josotoibd. Bidener enyyees ondoogoor kədelməriçəd ba kolkoozçodiigi ərgən edleleer kangaka jabadaliigi saizaruulza çadaka ygei bidi, juub gekede, əəsedəə byteeke ujalgatai aad, ajaar keden mingaad kilomeetriin gazaraas acarkii gi kenç zəbşəərkəgyi azai.

Narkomsnaabiin şugamaar aza yiedberiin kəgzəkə jabadal basa muu baina. Odoo kyrter Zyyn Sibiiriin karijaata gazar deere makaroonii ba myiliin zavooduud geze ygei, mən kortcobkiin talkaar kiigdedeg amtatai ba tezeeltei-saaga geze kooliin zyil gargaka zavood ygei. Əngerkedəə prooso greşyyke geke metiin kalisiigi arilgaka kyrpee kerçeze gargaka baikagyi baina.

Narkomsnaabiin aza yiedberiin kəngenəəs nege baga deereer kədelmerilesən bolboç, bykii şakuu yiledberiini oronuud mənle prograamaa gyicedkesen **ygei**.

Olzoboriin koperaaca tukai bogonikonoor kelekede 50 milijoon təkerigiin təsəbiin 50—52% gyicedkegdesen. 1933 ondo olzoboriin koperaaciin şugamaar 29 milijoon təkerigiin produugca byteen gargagdasan. Ene bol 1932 oniikioos 10 milijoon təkerigeer baga bolson baika juma. 37 milijoon ərgən edlel byteen gargaka baisan aad, oroidoo 16 milijoon təkerigiin ərgən edlel gargasan baina Gancala Krasnojaarskiin olzoboriin koperaaciin sojuuz təsəbəə 100% gyicedkeze, busadni cəməə rəə unasan kaina. Burmongoliin respyyblik təsəbəə 40% gyicedkesen. Mən urid nergize baisan Çitiin olzoboriin koperaaca bəsa 40 proc. gyicedkesen baina'

Getele, Zyyn Şibiiriin **koperaaca bol əəsədiingəə kəgzəkə jabadalda aikabtar jike argatai ba kemzyyrgyi jike tyykei** edleiin resyyrsetei baina şuu.

Olzoboriin koperaaca tukai eşəə temdegleke uçar, niitiin sociaiis zəəriigi yrike, kulagailaka jabadal eşəel jike delger ərgən baiza baina. Şalgaltiin komiisanuud ton muugaar kədelmerildeg begeed arteelnuudiin ba arteelnuudiin pravleeninuudiin kədelməriin kontorooli bol ton sulaar bejelyylegdene. Namiin emkinyydiin zygees olzoboriin koperaacada gyiced tusalamza əgtənegyi.

Narkomsnaabiin, kəngən aza yiledberiin ba olzoboriin koperaaciin tasaldalnuud tukai kelekedee temdegleke uçar bol bykii gemiini ene emkinyydiin kədelməriçədte açaza boikogyi.

Ene aza yiledberiin salbarinuudta jikeer sanal bodoloo gargaza tuslamza əkə josotoi baisan begeed, odoo edeneriin traansportiigi saizaruulka tyykei edleleer kangagdaka jabadalda ba ilangajaa idee kooliin kangaltadı tusalka keregtei. Gagca syyliin yjede enyyn tukai baga zerge kədelməri ekilegdesen baina.

TRAANSPORT

Baigaliin əmenəki təmər zam bol mənəə niodonon ziliinkiees nege baga deere kədelzə baina Gebeç, jərənkii baidalani kongalta ygei zandaa yldeed baina azai.

1934 ondo kojordoki zamuudiigi tabika, Baigal toiroson tasag deere barilga kiike, kyçetei tomo tomo paravoozuudiigi byteeke elegtrestaancanuudiigi kyçelyylke tukai g. m. tomo tomo kədelmərinyyd byteegdeke baina. Baigaliin əmenədeki təmer zamiin baigguulaltada zoriuulagdasan məngenii somololgo bol zuun milijoon təkerig bolko begəəd, eneni tyryyçiin tabınziliinkiees nileed ilyy garka baina. Baigaliin əməki təmer zamiin kədəlməride namiin emki bol jamar tusalamza yzyylke josotoibdi gebe, ene bol kədelməçədiigi bekizyylke jabadal bolno. Gerbai a kangalta, kubiiin ogorooduud əəsədiin kynese tezeeliin baaza baiguulagdaka tukai keden olon çukala kemzeenyydiigi bejelyylen gyicedkeke çukala. Ede çukala kemzeenyyd bol kədelməriçənii ba ilangajaa mergezeltei kədelməriçənii subaltiigi zogsookodo tusa kiike boloo.

Əəsədiin kynece tezeeliin baaza baiguulka jabuulka jabadalda tomo tomo sovkooznuudiigi emkid ken baiguulka yyrge baiguulka baina. Ede bygede bol 1934 onoos ekilen təmer zamiin kədelməriçədiin aza amidaraliin baidaliigi nileed jikeer saizaruulka jabadaliigi kangaka bolno.

Baigaliin əmenəni təmer zam deere ton sula salaani bolbol traanportiin modon, modonii beledkel ba modonii kangalta bolko baina. 1934 ondo somologdoson tere aguu jikn somololgiigi aşaglan kereglekə jabadalda modon bol barilgiigi jabuulka keregte ynddsen saad kiize bolko baina. Kerbee modo beledkel bol mənəə ba 1933 ondo bujuu dekaabri sarada kaişan geze jabasan tyynçəlen jababal ende ajıul iikeken baika begəəd, tere modonii dutaad baibal Baigaliin əmenəki təmer zamda egtəsən məngən zəəri bol gyiced aşaglan kereglegdeze çadagdaka ygei.

Kədəə nutagiin namiin emkiiin urda ton çukala asuudalnuud tabigdaad baina gebel Baigaliin urdaki təmer zamaar ekilegdeze baigaa oi modoniin beledkeliin amzaltiigi kangaka. morinii ba kədelməriçənii kyçeer kangaza təəbeegyicedkeke jabadaldani josotoi tusalamza yzyylke.

Manai təmer zamiigi ziseete sain bolgoko jabadal bygedede zailaşagyi bolson şuu. Baigaliin uradaki ba Yssyriin təmer zamiigi saizaruulka tukai byke nam, TK ba soveediin zasag oroldolgo gargasaar baina. Tiime tula, ede zamuudiin azallaka arga zyinyydiigi, jikedkeze Alas Doronodokiin azalçadiin keregselnyydiigi şireze kangaka jabadalda tusalalcaka josotoi bainabdi.

Baigaliin urda—bejiin təmər zamiigi saizaruulka ba şiidkekii josoor ərgəkeni bolon tyynii şinedken baiguulalgiin amzaltatai bytemzeni bol manai kizaariin manai byke namiin emkiiin sain zişeete kədəlmərinyydiin negeni bolko josotoi. Teritoori dotorki namiin emkiiin zygees traansportodo ərgən beki tusalamza yzyylkeni tenzaflaşagyi çukala. Byke namiin emkinyyd bol təmər zamiin aguu jike tusataigi tooşookogyi jabadal gargalgatai ba Baigaliin urda bejiin təmər zamda tusalcaka tukai zaabariigi dyyrgelte boloşogyi baakanç uçar garbal katuu çanga temecel yiledeke josotoi geze kizkom duradkaka josotoi baina.

Təmər zamda kamaadadag ba tyynii keregselde, orolcodog, teritoori namiin emki bykenees, rajoon bykenees ba namiin yyryyd bykenees, teden bol Baigaliin urda bejiin təmər zamda tusalcakiin ton todorkoi, daiçalkui təsəbtei baika ba tyyniigee dyyrgeltiigi narilçalan kinaza baikiigi erike josotoi baina.

Baigaliin urda—bejiin təmər zamiin kədelməri deeree mən nelieed saizarsan jabadaluud baina, **enyynde bol** zamiin ulas təriln keltes jikeken tusalalcasan şuu. Gebeç, zarim ulas təriin keltesiin aadrisaar, traansportiin namiin zarim yyrnyydiin aadrisaar, teden bol namiin—niitiin kədelməri muu jabuulza, tyynii teden tooşoogoogyi geçei kelemeer baina. Enen bol zarim traansportiin namiin emkinyydiigi ba ulas təriin keltesyydiigi, namiin—niitiin kədəlməri jabuulkiin talaar teritooriin namiin emkinyydees nelieeken geegdel uçaruulsan baina.

Teritoori dotorki namiin zarim emkinyyd bol təmər zamiin traansportiin zorilgonuudaas kolodozo, traanportodo tusalalsaka jabadalaas əəsədiingəə kariuu calgiigi kuulaza tyynees jamar negen argaar multarkiigi kysedeg.lime jabadal gargakadaa, eden bol jike bydyyligeer ba tebçeçegyi josoor kala baridag; teden bol təmer zamiin ulas təriin keltes baiguulagaab şuu, təmer zamiin namiin emki bol, mənəə teritooriin namiin emkiees tasaraa geişe, tiime bolkolooroo, təmər zam tuşaadaa əəsedəə sanalaa tabiza oroidoko josotoi geze sanadag baina.

Nəgəə talaas, zarim traansportiin namiin emkinyyd bol, namiin TK—iin zygees, traansportiin namiin emkiiin ba teritoori dotorki namiin emki kojoriin koorondoki kolboogi bekieer baiguulkani zailaşagyi gesen zaabariigi kazagairuulan karin ene kolboogi tasalza, terioori dotorki namiin emkiees çadabal kolodoko geze buruu tailbarildag aşanuudiigi taansportiin namiin emkiiin zygees gargadag baina. Ene bol aikabtar jikeken alduu zyil mən bolko. Ene, nen tyryyn, traansportiin əəsədiini kədelməride jike korotoi ba saad uçaruulza bolno, kojordokidoo, teritoori dotorki namiin emkiiin zygees idebki keçeelee tabiza traansportiin kədelməride tusalcaka jabadaliigi byri məsən kereglezə çadaka bolinob şuu.

ŞINE BARILGANUUD

Şine barilganuude tukai nege k e d e n i yge kelejaa. Barigdaza ekileed baisan barilganuudiigi dyyrgeke ba şine barilgada suuri tabika tukai, 1934 ondotor ene e r i s ç a n g a zorilgonuudiigi j a a ç g y i dyyrgelte bolgoko tukai bidenii urda aikabtar çukala zortlgo baina. 1934 onii barilgiin prograamiin şiidkekii asuudaliin negeni bol kirpiice baina. Kizaar dotoromnai şine barilguudta kereglegdeke kojor zuun milioonoos deeşee kirpiiçe keregtei baina. Barilganuudaa kirpiiçeer tasaraita ygeigeer kamgaka jabadal bol Barilganuudiin dergedeki kirpiiçiin zavoodiin taşaralta ygeigeer kədəlmərilesənees ba 1934 on dotor şinenyyd zavooduudiigi baiguulsan deerees şiidkegdeke josotoi.

Şlaako—bitoonii çuluu kereglekə josotoibdi, Kirpiiçigi „soliko" bişe zyilgyigeer, 1934 on dotor gancakan kirpiiçeer, busa barilgiin materiaalaar şine barilganuudaa kangaza çadakagyibdi. Zarin şine barilganuud karin jərdee şlaako bitoonii çuluu yileeberiigi kereg ceeke kabaadaligi ugta kereglegdeg ygei baina.

Manai şine barilganuudiigi oimodoor kangakani mən aikabtar kurca asuudal şuu. Oi modonii beledkeliigi cagsooni jabuulza, tyynigi aarilgiin gazartani kərgəzə əkə jabadal bol barilgiin kədelməriin saad tybeg ygei dabkika jabadalda aikabtar tus... təkəm

bolzo əkə josotoi Oi modo azallaka kereg, manaida mənəə kyrter jamar bainab? Oi modondo azallaka talaar, zyynsibiir kizaar soogoo mən neliced uragşaa dabkiltatai bainabdi gebel: kubiskaliin urda modonii 8 zavoodtai baisanaa odoo 25 zavoodnudtai bolsomdi, 19 raamatai baisanaa 71 raamatai boloobdi. Təsəbtə tabanziliin dərbən zil dotor, modonii zavooduudiimnai byke produukcani 4 dakin nemesen. Gebeç oi modo beledkeliin talaar kədəlmərimnai aikabtar muu baina, ene talaar bol kizaar dotorki tomokon tasaldaluudiin negeni bolno. Kerbee, 1931 ondo kizaar dotoroo 7 millijoon 700 min. kybm. modo beledkesen bol mənəə 1933 ondo tyyniigee ton kagasligi juu 8 mill 500 min. kybm. modo beledkesen bainabdi. Çirelgiin talaar—6 mill. 100 min. kybmeetr 1931 ondo baisanaa, 1933 ondo 3 millioon kybmeetrtee kyrter dooşolson bainabşuu. Kerbee, modo beledkeliin ba çirelğiin talaar ene josooroo jabuulbal modonii talaar eksportiingee prograamiigi ogto tasalduulka ba şine barilgaanuudiingaa saad tybeggyi kədəlmərilkə jabadaliigi kangaza çadakajaa bolikobşuubdi.

1934 onii barilgiin gurbadaki şiidkekii asuudalni—**Kədəlməriçənii kyçen,** tedeniigi aza yiledberi deereni bykezyylke, kədelməriçədiin kyçiigi **emkiteigeer** elsyylke—ede **bolno.** Kədəlməriçədiin kyçiigi kizaariingaa gadaa talaas elsyylkiin somololgo abça, tyyniigee gyicedeer bejelyylkiigi oroldon kangaka josotoibdi. 1934 on dotor barilgiigi dotoriin resyyrseer kangaka jabadal 1933 oniikioos byri dooşoo baika geze azakuigi erkilegçed ba barilgaçadta ertees duradkaka josotai baina. kədəlməriçədiin kyçiigi josoçolon emkidkelge ba bykezyylge ygeigeer baibal şine barilgaanuudta aikabtar kyçer baidal uçarza bolkoni damzaggyi baina şuu.

Kədəlməriçədiin baira baidaiin aza amidaraliin ba sojol bolbosoroliin kemzeegi şuud deşelyylke

Azayiledberiin ba şine barilganuudiin asuudalnuudtai kolbolduulan kotiln ba kədəlməriçədiin posioolkonuudiin komunaal azaliin asuudalnuudiigi dairan keleke çukala Kizaariln komunaal azaliin niite baidalani muu baina. Kotonuudta baira baidaliin foondo bol syyliin keden zilnyydte baga bolbo. Uçaarni nelieed olon tooto bairanuud kycende oroboç komunaal azal bol azayiledberi şine barilga kotiin arad zonii əsəltəəs jikeer geegdesen baina

Manai koto kədelməriçədiin posioolkonuud gancal bairlin talaar muu bişe. Baanliigiç yliger bolgon abaad yzeje. Edenii too bol əsəsenç bol dutuu la baina Manai baaninuud bol arad zonii 25-30% şakuugi kangana. Usanii corgonuud bol gancal gurbakan kotonuudta bii. Kyyrgelsen gudamzanuud bol 17 kotonuudiin miil 2,5 proc. toologdono Kog bogiin şireige bol arbınkan la pyyaktede bii bolgogdoson gadana eneni tuiliin baga kycetei bygeed zişeelkedə Irkyyde kog bogiin 10% aas jike bişiigi gargadag şuu.

Miil 11 nutag pyynktenyydte gudamzanuud bol gereltyylegdedeg baina Elegtrestaancanuudiin talaar kereg jabuulga bol Irkyydeç Çitedeç D Ydedeç tuiliin muu baina. Tus baidal bol sajakaniil saizaran ekilze baina.

Kizaariin komunaal azalda kapitaal oruulga bol tonç baga şuu. 1931 ondo oroidoo 3 nilioon təkerig oruulagdasan 1932 ondo-6 5 toiron nilioon təkerig 1933 ondo bodoto deerer miil 7 milioon toiron təkerig ouulagdasan azai.Eneni baga bugeed gancal kairataikan zaalkan kalaasa kalakadal kyrkeer şuu Gancal Irkyyde eneentei zişeeleşegyi jike zəəri keregtei kizariin naisleliin kotiin azaliigi jabakiin cagta nege bagakanç saizaruulka josotoi şuu

Kizaariin naislal—Irkyy koliin baidal bol ene kira muu baina. Keden olon kədelməriçənii posioolkonuud ba şine barilganuudiin baidal bol eneenees arbaad daki muu şuu. Yligerlekede Çiremkoovodo bytekegyi muu karguitai jum. Bairanuud, kədelməriçənii baraaguud dairaldasan daida gazaraar tarçasan suudaliin gazarnuud, jamar uçartaigaarç jum, baraaguudiingaa urdakana ceke gudamza deere barigdasan, gadana tedeni yydegyi, baraaguudiini conkonuud teden teişe karankui. Jərədəə jərənkii deeree ponoraamatai baira bolçoloi (Inieeden). Baraaguudiin urduur juugaarç ba jamaraarç korioologdoo ygei ugaadasanii nykenyyd dyyren. Oilgomtorgyi jabasan tede nykende unaza bolko, bujuu, manatai bol unakani labtai şuu.

Muu muukaini bol ene buzagai jabadalnuudiigi ailgakii tukai kenç juuç kiideggyi baina.

Ecesiin eceste, kerbee jamar negen baiguulgada, jamar negeu yiledberiin orondo byteeke byke olziin daalgabariiigi bujuu, barilgiin təsəbç geje, gyicedkesen baigaad namj azakuin ba prof. ebleliin kətəlbəri bol baira baidaliin ba kooloor kangaka erke baidaliigi saizaruulkiin tula josotoi kemzee adaagyyi baibal, yiledberi ba barilga—sangiin təsebyydiigi jaabaç gyicedke geze keleze bolko ygei. Baiguulga ba yiledberiin oroniigi kətəlbərilkə uran argani bol yiledberiin dalçaikii kədəlməriigi kədelməriçədiin baira-baidaliin ba ed kereglellin zeregiigi kelberışegyi deeşelyylketei zergeçyylan toolzo çadaka baina

PVRZ 125 dugaar barilga ba №4 zavoodiin barilgada, jiresen medeegiin josoor, enetalaar mənəə medeze saizaruulgiigi kilsen baina. Gebeç, nege kədəlməriçənii baika bairiin talamaigi araikan... kakas meetreer kiisen Irkyygiin talka tataka kombinaad metiin iimenyydç barilganuud manda bii.

Kədəlməriçədiigi bişeç şugamuu daar tasalka kereg sain bişe. Sajakan Kizkom deere Irkyygiin—kyyked nilkasiin gerte bolson baidaliin tukai kelelcesen. Ene zurag—kartiina bol, ynekeeree bytekegyi buzagai kereg şuu.

Ene buzagai jabadaliin ceke gemteniigi bidener bol katuukanaar sunaagaad syydte əgsən bide mən basa kotiin eryyliin keltesiin kətəlbərilegçədiigi sunaasanıdi.

Yiledberiin oronuudiin tusalagça kədəlməriçədiin kədəlməriiin koinoos ene tere argaar, kədəlməriçədiin kyykediin koinoos nileed jikeken kinalta jabuulkiigi namiin bykii emkinyydiin urda bi onçolnob, uçarani bol azayiledberiiin ba yiledberi—sangiin təseb gyicedkelgede eneni ceb ceke kolbootoi baina şuu.

Jaaslinuud bol kizaar soo ton dutuu keterkedee azayiledberiin şugamaar kədəlməriçədiin kyykediigiç miil 50% kanduulagdasan bama.

Çireemkovodo kyykediin konsuli taaca bol tyligdedeggyi kyiten hyygize baidag jum.

Kyykediin gulamtanuudiin baidal mən lə jaasliinkı şingi adali.

Internaadiin ger abaad yzeje. Tuiliin muugaar ideelyyldeg kooloo zibersen togoon dotor çanadag. Kyiten. Utaan. Ərkəə kaadaggyi. Jamarç kəmyyzeliin kədəlməriçəd ygei.

Basa Çireemkoovodoki surguuliin kotokoniigi yzeje olokon conkonuudani şilgyi kanadani muu zuzaan tooson şala deereni keleşegykai nookoı suragçadiin keden olon guiltanuudiin baibaç raadio ygei, jamarç plakaaduud ygei. Zai daa ene surguuliiin kotokondo bagşanarin tukai jamaraar „orolodog" be? gebel, oroidoo 40 kyniigi ideelyyldeg stoloovo bii. Bairani —noiton, conkonuudani butarçasan. Baimga ideeldeg juundab gekede suuka styylnyyd baikagyi. Gadar kubcasatajaa ideeldeg, juundab gekede əlgəcə baikagyi. Obeedani 1 təkərig centei. Ene cendee şyle piroogkon kojoriigi əgdəg jum—gebeç, piroogkoni bol gancal çanga gojoor nerelsən le jum eneni oroidooç kapuustatai nege bagakan la piroogkon şuu,

Kədəlməriçədiigi kangaka jabadaliin muu baisanda olonlitiin kooliin ba busad kangaka emkinyyd bolon, mən tyynçelen azakuin, namiin ba prof kədəlməriçəd gemtei baina.

Zyyn - Sibiin bol usaar bajan, usani zagasaar bajan suu Bidener jike olon zagsa batiza çadana. Eneentei kamta, barika jabadalani syyliin gurban zilde negen zergede baina, tiikdeai keregleleni bol ekilegdəze baisan barilganuud ba şine yiledberiin oronuudiigi jabuulkatai kolbogdon tuiliin jikeer esezə baina.

Təbləgdəsənəəs gaduur jabuulka əəriin beledkelde mənəəç kyrter jamarç zuram ygei.

Keden uçaruudta kədəlməri bol tuiliin kariuucalgagyi kinaltagyigeer jabuulagdana. Zişeelkede, Baigaliin əmənəki təmər karguin KKK bol Sreetenskiin rajoondo sara kakasiin turşa dotor 10 aagentanuudiigi ilgeeze, teden ene sara kakas soo 56 klg. kartaalka beledkebe. Kyibeşeviin neremzetei zavoodiin teləəlegçə bol ş. Iliimskiin rajoondo 9 sara soo 147 təkerigiin produugta beledkebe. Kilogokuaacain rajoondo nege beledkegçe bol, mən tus bolzor dotor, 7 riaabçig şubuudiigi beledkebe..."

(Yrgelzeleini gurbadaki niuur ta)

Nək. RAAZYMOVIIN iledkeliin yrgelzelel

badaliini gargaza 1000 təkeriəes deeşe kyrbe. Tooiogtii, ede aabçiguud kedii dakin ynetei olçob!

Əəriin beledkeligi genetiin obtolgoor jabuuldag joson ergeer ereşəlsebe, Jamar negen toskono bajuu kolkoozdo jamar negen agen nege gekede jireed, kojor ekede jamarç tailbari zəbşəel yigeer garta dairaldasan juumaiigi jamarç atagai yneer kudallan abdag, eneentei kamta basade beledkelee ed tavaaraar selgeze baigaad jabaçdag begeed, ere jabuulgaaraa kudaldaa riikilg ebdeneb geze tonç sanalgyi əngdəg azai.

Ed tavaaraar selgeke jabadalii gi jabuulkadaa ulasta karşa jabuu ga kiisen faagtnuud bii şuu. Zi şeelkede, Baigaliin əmenekitəmə zamiin KKK ba Agnuuriiin eble bol 19 rajoonuugta zimes, sarkiaa şuluunii mak tavaaraar selgeke badaliigi kiike produugta tariaa çadta təmər zamiinkidiin kpoli produugtiin kaartagça əkə zamar jabuulsan azai. KKK bol eneer tula kedəlmeriçən 3 mingan ka taçka egçe, talka saakar ba be kurca kereglegdeke produugta kubiligi keperaacaaraa tabisan ai Eneenii uçaraas teblegdesən əər beledkelde ed kereglegçediin l-peraaciin sisteemees kenç zorigi goor eregyideni, darguurani, kezeegyi jike kulagain kereg yye baidag baina. Zişeelkede Tylyskii rajoenii Gəərtdo endegi nege karicag zuruulaar agcag baina şuu. Eneenees gadana, r unlaa 3 men. centeigeer gargd endegiigini 20 men. centeig eruulsan baiba. Əndezə byr 17 mengen geertiin magazi erkilegçede yleze baidag baiba.

Teblegdesenees gaduur jabl ka beledkel əngergekedəjik e ⊦ tagçalka keitegiin sanaluudi gargasan gazarnuud bii. Manai j gol azayiledberiiin oronuudta ji jikenyyd şine barilganuudta kə meriçenii kangaltiigi saizaruu jabadaliin bykii çukaliigi oilgod gyi iimenyydç kynyyd bii, tebl desenees gaduur jabuulka bel keliigi kegzyylkede tusalkiin or do, eneende urdaasani koro k geze baidag baina.

Kizaaraas nariaad əgbeç rajo uud bol teblegdesenees gadu jabuulka əəriin beledkeligi əər gee debiskerte jabuuluuldag keden olon faagtnuudtai bainabd

Ede faagtnuud bol tonç bolo gyi begeed, edener bol tuskat tuu kyseeltetei uçarka josot edenii urdaas tuskai eris təs ten cel jabuulka keregtei.

Namiin TKiin zasanii josod teblesenees gaduur jabuulka b

ledkel bol kədəlmeriçediin kangaltiigi saizaruulkiin tuladaki gol çukala resyyrse mən begeed, uça, tiime tula teblesenees gaduur ja uulka beledkeliin jabacada bide ner, teblesən produugtiin gargaşi gi ba teseblelgiigi kinasan zişeete geer iime kinalta togtooko josoto bdi.

Zyyn-siburiin kizaarta kedəlmeriçediin tus tusiin ogoroodiigi tari ka təseb 600 mingan kynde geze zasagiin gazaraar batalagdaba.

Kerbee bidener bolbol ene təsə biigi dyyrgeed, erkim çanartaigaar ogorood tarilgiigi jabuulbal bidener kedəlmeriçeniigi kamgaka keregte aguu jike dabşaltiigi kangaza çadakabdi. kereglegdeke too to yresiigi beledkeke, bykii duralagça kedəlmeriçedte gazar tasalan cag tukaidani ək-ə, ogoroodiin kyltyyriigi kegzyylke dərəşəl ygei kynyydiigi zaabariaar kangaka talaar sonirkuulan, gazariingaa tasaguudiigi eldekedeni çukala tusalamza yzyylke g. m. jikeken kedəlmeriiigi ene cagaa delgeryy len jabuulka çukala.

Eneenttei Zergeçyylen, namiin, bykii emkinyyd bol ene daruidaa bykii kopkoozuudaar tarilgada beledkeke çukala kedəlmeriiigi kəgzyylke josotoi. Manai ende jike muugaar kabarta beledkeze baina. Jikenki kolkoozuudiin urgaca mən əəç kyrter kaanaaç kereggyi, zar imdaa dunda zergiin ba geegdengiç kolkoozuudiinkiaas doosoo azai. Bidener bol Zyyn Sibiirte by kii manai azayiledberiiin oronuud ta, bykii manai şine barilganuudta kopkoozuudiigi ergənəər oloşoruul ka aguu jike arga çadabaritai bainabdi. Gancakan ba namiin emkinyyd bol ene zoriilgiin aguu jike azakui-ulasteriin udka çanariigi zo kiko zamaarani oilgon bodomzolko keregtei şuu.

Eneentei kolbootoigoor, ogoroodiin azaliin kaadriin tukai aşuudal garna. Ogoroodiin ideenii gol zyii nyydiigi yiledberilze baigaa jkie olon tootoi kitaduudiin arteelnuud kezee əni cagta baisan şuu. Teden de dutuu dundaar kandasanii kyc eer, arteeliin tooni ecə rbə. Mer gezesen ogoroodniguudiin kaadranuud kiosogdozo taraçba. 1934 onii kabar ogoroodiin azaliigi kəg zyylkiltei kolbogduulan, ogoroodiin azalda dərəşəltəi kitad kədəlmeriçediigi ton olonoor kanduulka zorilgo bidener tabinabdi.

Mənəsç kyrter ogoroodiin tarilgiin çukala dərəşəl ygei baisan keden olon kolkoozuudta medeeze toonii dərəşəltəi kitad-ogoroodniguueiigi instryygtor-konsultaanta bolgon kabaaduulkada nuu juuma bbolko ygei geze bide sananabdi.

ke arad zonii 22% komuunad bol k o m u u n a n u u d b o l ton zizekenyyd ba çadal zəeriii talaar biragyi muunuud baiba tende azaliigi emkidkeke tukai kenç kereglesen ygei busadiin tedkeberi de naidaka yzel jikeer delgersen komuunda bolzo malaa 100% kantalka naadasan jabadal bol Zyyn Sibiiri Kizaarta ba ilangajaa Buriaad respyybligte ton ynetei kəndə kereg bolson baina.

Nəgəə alduuni juub gekede manai ekiza r dotoroo zizekenyyd kolkooz baiguulsan jabadal bolko baina.

Zyyn Sibiiri kizaar dotoroo 220 mingan ətkətə ailnuud kolkoozto orood baina 5244 kolkooznuud bii geke juu nege kolkoozdo dunda zi şeegeer 40 ərkə ail kyrteke bolno Bidener ede zize kolkooznuud ja nar juumanuud baidag juumaib geze salgaza yzekiin tula kojor brigaada emkidkeze negiini Buriaad Mongol respyybliig elgesən.

Tere Deede Ydiin aimagta 165 kolkooznuud baina. Iime olon zize kolkoozuudiigi ton onco todorkoi opiratiivnaar kətəlberilzə bolko gei ţeb? Iime baidaltai baikada kolkooznuudiin tyryylegçeneriigi nere obo goorolç medekiin ba kolkooznuudiin neriigi zaakani kecyy berke

baina

Ede zize kolkooznuudiin baisani deməi kereg bişe baisan tokiool doson

Bi bol Mukar Şiberiin aikomiin sekritiar nək Sabyyrov tukai neg te kelsen bainam Ene kyn bol gazaaşan garangyi suuza baigaad kooson caarsa biçeke keregeer zanaarza suusan.

Mənəe yjede kolkooznuudiigi tomozuulka tukai kətuu şugam jabuulza keregte 120-150 ərke ailnuu daar byridesen kolkooz bol sonaar kedəlze çadaka baina Ziz kolkooznuudiigi kanıt ruulzadan olgualzo nutiin kedəlmeriin yndese deere jabuulza keregtei Ene ke egtei alçadaka yzeliigi tusacotko çukala Enyynii urida keden olon zize kolkooznuud kəmarka tukai asuudal tabizadan namiin emkinyyd ba MTS direegtornyydiin z[illegible] jamarç t[illegible] salguza əgedəg ygei baizai

Kolkooznuudiigi tomozuulka kedəlmeriin kolkoos bidener narin kingadal tabiza zarim gazarta kojor guruan nutagiin zoniigi kamta ruulza gigaantiinoni kiike jabadal di [illegible] cokico əkə. Ene kedəlmeriigi bidener unzagarrulka josogy. Tyyniigi janvariin dotoroo ba fevraliin ekin kagasta əngərgəkə josotoibdi

Ilangajaa manai kizaar bol oimo door elbeg tula tariigiin yjede bai ka bairanuudiigi ergenəər barika karegtei

Ərç in azalçad tukai nege kedii yge kelekede əmçiin seegteriin ka biriin tarilgiin teseblgi erkebişe dyyrgekebdi Tiime bolboç əmçətə nugi kətəlberil ə keregyi bi edenerin kabariin tarilgiin beledkelde tusalamza əkəç kereggyi gesen yge bişe baina şuu.

Tedenerte jamar tusalamza kereg teib ge ede cag l o z o o ni tonog zebseegyydini zasabarila za əkə, tarilgiin təsəbiigi yzelceze zo [illegible] coto əkə

Ilangajaa mori ygei əmçətədə tusalamza əkə gedeg kereg ton çukala. Ton zəb kemzee bolkoni əmçətəniigi arbaad ailnuudaar kubaagaad unaagaar kangaka jabadal baina.

Əmçəteniigi kolkoozto oruulka amzalta bol namiin emkinyydiin kedəlmeriin çanaraas bolno. Kerbee namiin emkinyyd kabarta beledke linge sain çanartai kedəlmeriigi əmçətəndə oruulza kerbee edener kolkooziin baidaliin dutuu zyiinyyd us[illegible]dza baina geze əəsedəə niydeere kazaza yzebel bidenerte keregtei eces garça əkeni damzaggyi azai.

Kabariin tarilgada amzaltataigaar beledkeke gebei azaliin dolginii kygiigi deeşəlken onco tobso kətəlberiigi ergən nitiin dandaki kədəlmeritei kolbuulza çadaka kereg ţei

Kolkooziin baiguulalda garsan alduunuudiigi iluulkə

Bi bol kedəə azakuin asuudal nuud tukai todorkoigoor kelekə çukala geze toolonom,

Mənəə yjede byke tarilgiin biskeriin 70,5 tukaini kolkoozto 10,1% kovkoozto begeed əraidool 12,2% əmçətəndə kabaadaka baina.

1930 onii zişeegeer b l tarilgiin kemzee bol 20% tukai nemesen baina. Gebeç, kerebee bidener tariaanii tarilgiin nemeltiigi terel tereleerni ilgaza karakada şinilciin tarilga 8,5% begeed, prooşo 5,50 kubi ba gerçyyke 200% nemesen baina.

Enyygeer bolkodo tarilgiin kemzee nege baga nemesen bolboç çanariin talaar niieed muu bolson baina. Kerebee kolkooziin—tariaa çanii tarilgiigi tus bylideni abaad karabal ende əselte nemelte baikaas baitugai, karin 150 mingan geegter kyrter koroson baika juma.

Gebeç, gol çukalani tarilgiin kemzee bişe karin kedeleriiin çanar ba tariaanii urgaca mən bolnə.

1933 ondo ijyyli sariin kagas syrter geke juu barag sain kynyydiin tarilgaa kuriaaka bolzor kyrter tarilga kiize baiba. Eldegdee ygei gazar deere ba muugaar beledkesen yriseer tarilgaa kiisen baina. Kabar paadanka kakalsan bainamdi—prooso, gerşyvkees baitugai ovioos tarisan. Enyyn deerees baicaabal prooso ba gerşyyke bol Zyyn Sibiiriin kizaar dotoroo olon zilde yrgelze tariidag tariaan bolzoj.

Traagtarnuudani muugaar zasagdasan baiba. Traagtariiin kedelmeriiin emkidkel bol byri muu baizai. Amidii zedkeke kyçen bol kangalta ygeigeer beledkegdesen baiba. Aziliiin emkidkel, azaliin sakilga zarçam, azaliin noormo tukai asnudalnuud bol kolkooznuud dotoroo aikabtar muugaar zokioogdoson baiza.

E de bygede bol juu gerçelneb edkede byke kedəlmeri bol „əərəə ygeke" josoer jabasan, uçarani

kadaa kamagiin tyryynda kizaariin komiteed əərəə kolkooznuudiigi arilgiin bolzoriigi yni udaanaar tederge tataka tukai zaabari əgçə baina.

Mən iime uçar kuriaalgiin kədəlmeride garasan. Kizkom ba kizpicedkom bol kuraliigi 35-50 kogto dyyrgeke geze oilguuldag iiba kabariin tariigiigi ər gərgəkiin la jamarnuud bolzor zokis baib.

Kabariin tarilga ərgərgəkiin tu jamarnuud bolzor zokis bainab, mgyi sainaar kedəlmeriledə raj nuud dotoroo ertiin tarilga kii eni (ene ertiin tarilga bol Zyyn [illegible]ri kizaariin bykii tarilgiin 85 % bolko baina şuu) 12 15 eder og bolbol kamagiin jike bolzor e. Tarilgaa oroituulka jabadal bol kuriaalgaa əratuulka bolon la cokilgo ba tuşaalgiigi koşom [illegible]ka g m. jabadal jiryylne ngərəgçə zilde niieed jike ta [illegible]uai leeze gyicen ygei kyiten da casanda dairagdasan baina. Kn olon rojoonuud dotoroo eilde garsan zigzyyritei baidal n bol cagiin ulariliin talaar ina muu erke baidal tokiolda səerees bolno geze kəərəldəən məolno Kolkooznuud dotoroo sar kədəleed ba ertiin bolon bodkoson bolzoruudiigi tab aaaikadaa deerki tariaanuud boəelze gyiceke ba gyiced ku riaka baisan

Ir dotorki kolkooznuud em kidn ba azakuin talaar ali zə ge kizyylegdeze baisanii zişee nyji karaad yzejaa.

Eadanuud bol zəbkən kuriaal ga er butarangyi kebeeree bai sanriaalgiin kaluun kedəlmeri ba jajaa tariaa cokilgiin yjede brigin kedəlmerini ezegyi bol goo isan. Brigaadanuud əər dee ree ən yiled beriiin daalgabariaa eceskyrter gyicedkesen uçaruud ton [illegible]ken.

Ke olon kamuunanuud bol əəsə zendəə arteel bolson bol boç kolkoozto orson arad zonii 1tukaini komuurada baiza baina riaad respyyqlig bol ene talaar o„urignaa dabşasan bai na Tebel kolkoozto orson by-

Kədəə toskonuudiigi kətəlborilekəd əə tyynee medeke keregtei

Namiin TK-iin ba TKK-iin Janvaariin pleenym deere nək. Staalinii byke namda kətəlberi bolgozo egesən tyykete yge dotoroo kelesedni:

„tariaatuşaalgiin berkeçeeliin şaltagaaniigi tariaaçan nitiin dunda bidereke bişe, eesediingee dunda bidereke josotoibdi Juub gekede, bidener zasagiigi oroilozo bain bdi bidener ulasiin zeeriteibdi, bidener kətəlberiike keregte tatagdasan bainabdi. Iime tula, bidener kedəə toskonuudiin kedəlmeriin byke kariuucalganuu diigi beje deeree kylieeke josotoi".

Nək. Staalinii iime zaabarinuud bol gagca tariaatuşaalgiin kətəlberidə kabadaka bişe, kədəə toskonuudiin byke kədəlmerinyydte kabaadaka jum.

Nək. Staalinii caaşani kelesen yge: „Nam bol odoo kedəə azaliin kegzəltiin jabacada orolcosonoor dyyreke bişe. Nam bol kolkoozuudiin kətəlberi igi gartaa abça, beje deeree kariuucalgiini kylieeze, erdem ukaanii ba teeknigiin yndeseer kolkoozçonii aza baidaldaa uragşani debşeekiini ked lmeride tusalka josotoi"

Manai namiin emkinyydiin ene nək. Staalinii zabarinuudiin arbaniiç negiigi gyicedkeegyi tukai keleke kereg bainuu? Iime bagcaa todorkoilolgo kizaarinç komteedte rajoonuudiinç komteeduudta kenduulan kelekede ton zəb baika baina.

Rajoonuudaar garça jabakadaa minii gaikasan uçar bol neleed olon namiin ba soveeduudiin kətəlberilegçed kolkoziin baidalaas ton prostoi asuudalnuudiigi sain medekegyi baisan baina.

Kynyyd sanakadaa ene tere na miin komiteediin sekretaar jaaza kedəə azaliin asuudalnuudiigi onco tobçoor medeze kedəlmeriiko geeşeb, mən tarilga gedeg juub, siloosigi jaaza kiikeb geke metenyydiigi jaaza medekeo geke zergenyyd baika jum. Getele, komuunist byri, kerbee socializkedəə azalda ynekeer tus lka gebel ene asuudalnuudiigi medeke ujalga ai.

Medekegyi jabadal manai kizaarta—gaikaltai. Bi bol nege gegtaa raas kedeçeneen tariaa ulasiin beledkelde əgəseniigee medekegyi neleed olon rajoonii komiteeduudiin sekretaarnuudiigi medene. Iime jabadalnuud Buriaadt, Çiteke, Neerçinskiin rajoondo ba busaç g zarnuudta delger baina.

Gagca ene faagta deerees rajoon dotorki kolkoozuudiin kətəlberi amagalan bişe geze ilerne.

Kolkoozuudiigi muugaar kətəlberilsenii ba mən doodo şatiin emkinyydiin idebkitentei beki kolboogyi baisan şaltaganuudaas ziçeelkede iime muukai f agt nuud b iza baik jum: Ysti—Ydiin rajoondo gagca 1932 on dotor 500 doo do şatiin emkinyydiin kedəlmeriçed kinaltada abtasan baika jum. Iigeze kedəlmeriikə idebkiigi kukalaza ba kedəlmeriçeniigee taraaka, geze bisan deerees ene rajoon bol ton kyçer kəndə baidalda orood baina.

Neileen olon rajoonuud bol niitiin kedəlmeri jabuulza, əgən kolkoozçoniigi socialis kedəə azliigi kegzəəkə jabadalda by ineei kanduulza çadasan ygeini kedəlmeriin yre deerees ale garna. Tiiged, namiin emkinyydiin ərgəniitiin kedəlmeri jabuulkagyi baikadani edenii orondo [illegible] kedəlmeri etegeed əəriingəə kedəlmeri jabuulza, kolkooziigi butargaza baiha jum.

Namiin emkinyydiin çukala zoriilgo - kaba iin beledkelde daiçalan beledk[illegible]. Bidenerte ti [illegible] 12—5 eder in bolzor dotor dyyrgeke bykii erke baidal baina

Juub gekede, ene kabiriin tar l giin təsəb bol nidonon ziliin təsəbees zaakan onloo Tiime ene təsəbiigi dyyrgekees gadna, ilyydçelen dyyrgeze bolno

Nidonon ziliinkiees 2 sara urid tariaa tuşaalgaa gyicedkesen tula, 2 şara urid yrsee askaza bolno

Nidonon Janvaari lde 3% yrese kangaad bisan zad, odoo 50% kaagaad bain bai

Kerbee çuglgiin kyçen tukai kele bel, SSSR d[illegible] bişe kizaar, [illegible] mondiin nugraazka ton zaakan Kizaar bol traagtornuudiigi əceen bişe abəsən ba MTS nyydiigi emn akesen baina.

Namiin emkinyyd ba niite kolkoozçon bol kedəə azaliin kətəlberiin muu [illegible] sanal abça myyn deerees 1934 on dotor soci aliz kedəə [illegible] nen erçe ntei geer dee[illegible] ujlgatu

Kabariin tarilgiin [illegible] nuud de [illegible] tabika josotoib gekede.

Yrese. 60% biroiç ene 100% bişe Enyynees gadna mənkəlel gin foondo kaika josotoi Yresiigi ton tyrgen kaka josotoi Juub gekede, caaşin bolko byriikeen kəndə bolko Tonbeki byrdkel bi [illegible] emnadkeke josotoi

Zinin gazarnuudiin yrese yrikel jabadalnuud nidəg baina

Jreke ziliin altij foondodo gar zin sarb g [illegible] kira gam, gyigeer kesecke josotoi Yresiin [illegible] çidaadangi olgaulza yze ton çukala

Maar [illegible] traagtarnuudiin zasa [illegible] dyygeke

Zasab[illegible] talaar [illegible] deere baika [illegible] mastsers [illegible]

Morid tukai. Ç[illegible] ezengyi jabadaligi [illegible]. Ene jabadal mənəə kyrter kolkoozuudta ba [illegible] sovkoozuudtai bain [illegible] kontrool ba gua zi, [illegible] [illegible] Unaarnig[illegible] bişe, moridiigi karagçaa [illegible] nigi jabadalka josotoi.

Moridiin [illegible] erkin sain udaa [illegible] josotoi ene-gol [illegible] Esebel, [illegible] tarilga [illegible] çadaka ygeibdi. [illegible] bol [illegible] dotor [illegible] ilyy tei baibal, tarilga [illegible] sain abaç bol koç ba abkaç josotoi.

Brigaada[illegible] bekizelge le ton [illegible]. Tedenii cabaniigi usadkaza, nege uçastag ta [illegible] bolzoroor (oykin salgen tarika bolzor dotor) kedəlmeriyylke. Iigeed ene Janvaari sara dotor [illegible] igaadanuuda emkidkeze caaşini ziliin eces kyrter kuukuka selgyy ike jabadaligi kormzolko.

Ərgən kolkoozçondo oilgaulka uçar bol kabiriin tariigiin yjede ta rigingaa gazarta bankaaraa oçozo baika. Esebel amzaltataigaar kedəl meriilegdekegyi. Əgləə byri kedəlmeringgəə gazarta keden kiloomet iin gazaraas oçozo caçaa negçəə kə jabadal bol manai Zyy Sibiriin kizaaraas basa gazarta baika ygei. Ene bol jaazaç taarakagyi jabadal ge[illegible]

Tyryyleze jabaa respyybligyyd ba mozonuudiin erkim dyreşelnyydeer zebsegzeke

Zarim respyybligyyd ba mozo nuud bol basa Tataariinç respyybligi 1930 ondo kolkooziin baiguulaltiin dolgindo nugalaanuudiigi kiisen şuu. Gebeç, TK iin şiidkeberiin syylde bi enyyn tukai nək Ktaalinii zaabari gargasanaas koişo kolkoozuudiin kedəlmerini eris kubilsan baina. 1931 on bol Tataariin respyybligte jike kəndə kyçer zil bolson' əbəsə tariaa kuriaalgini yjede cagiin ulariii jike kuratai şiigtei bisi aikabiar jike kokidolto baidal uçaruulsan Mən tereçelen kolkoozuudiini ba kolkoozçonini muu kedəlmerilsenii uça raas urgacaa jike geegdeltei kuriaasan, kedii tiimeç bol Tataariin respyyblig bol 1931 onii ulastaa tariaa tuşaalgiigi Kolbooto dotoroo eeeel tyyyn dyyrgesen, əəsediigee jikeke kabariin yreseer byrin kangaza çadasan ba ilangajaa çukala bolko moridiigoo sainaar baiigaza çadasan şuu.

Ene zil bol kolkoozuud dotoroo sakilga zuramiigi saizaruulkiin ba kolkoozçod niingi kemyyzyylen tedeniigi tariigini kedəlmeriin çanariin teləə kuriaalgingaa çanar saitaigaar kiike kariuucalgiigi mederyylsen zil bolgozo. 1933 on bol eris kubilalta əgəsən Kediç jike berkeçeeltyy ţtei bolboç, kiniilingaa tariigaa amzaltitai [illegible] gəzə çadasan bi sain çagaatii urgaca abça kangasan bolon [illegible] giingai bolzoriigi j ete bogondkozo bi tariaanii geegdeltei akab tar jike temetei jabuulza əngərgəsən şuu.

[illegible] kojor ziliin kə[illegible] azii, ene kojor zilsoo Tataariin respyyblig bol byke kolbooto dotoroo kamag kədəə azakuin kədəlmerinyydiigi tyryylen dyyrgesen ba ulasiigaa undaki bykii ujalgi nuudaa məni tyryylen gyicedkeze kolkoozçodni çinga çadiltai baidalda oroko zimiir zil jireze byri debzeze jabaa şuu.

Kolkoozuudiigi kətəlberilekiin talaar Tataariin namiin emkinni kereg jamar baisanbe gebel? Tataariin respyybligiin namiin kətəlberini bol kolkoozun idebkiten, erkin udaariiigaudaar erkin sain bki kolbooo biiguulza, tedenees əə iin gee saigakatai kamtı, kolkoozçod to tusalalcisan, su gisan azıı, Kolkoozuudiin kətəlberiin saizaraza, tyyan byri onco bolko byri kolkoozçon nitiin kətəlberidə nai daka jabadilan byri jikedeze tyy geree kolkoozçon niite ba kətəlberi kojoriin kobooni bol byri ulamnaar bekizsen baina.

1933 ondo onde bol kolkoozuudiingi aguu jike kyçiigi cegeegyi ba toogoogyi geşe geze ceke keleke keregtei. Manai negende oroosoto tariigaa tarilgiigi dyygee baigaabdi, tiiede Tataariin respyybliigte byke kabariin tariigaagaa [illegible] 15 dadyygesen—1932 onii ioos nege sara urid dyygeze. Tataariin respyybliig bol kabari ə[illegible] mete [illegible] baibal bygede meleze baina bezete. Karin tende ime ilatai bolsoni gaicaa kol koozuudiini emkitei baisan deerees oldoson şuu tyyni açaa tarilgiingaa bolzoriigi jiketeibogon kosonkolkoozuudiin ideb eer 1933 on do ertiin tariigi bol jikenki kubiini ezlsen. Ene pair kagaliiginigi mai sanaa dyygeed baisan azii.

Byke tariaaniigaa kuriaalgiigi comolgotoini aavgustiin 18 da dyyrgaseu. Tataariin respyyblig bol kiimediin baidaliin talaar Zyyn-Sibiiriin kiimedees əərəni ton; odoo an. Gincala, tariigiigi erte kii ze kuriaalgadaa cag bolzoroni orosonoosni ede bygede duldui dasan şuu.

Ene bygede, jaakadaa iime baigaab? Zarim nəked tailbarilakadaa „kiimediin əəə" deere boloo ge deg. Bi sanakadaa taanad bygede geograafi medene geze saanan Tataariin respyyblig, manai kizaar kojoriin kooronbo kliimediin jamarç kilegyi şuu. Basa zarim nəked kelekedee „zydkeke kyçeer elbeg" gedəg. Bi ende iigeze keleke josotoi bainam: Tataariin respyybligte morinii kyçeniigi keregle'ei Zyyn Sibiiriinkiees nileedgyi ilyy jike, tende traagtoraar bolbol Zyyn-Sibiirees 2 kagas dakin ece geen.

Kolkoozuudiini amzaltanuud bol odoo uçaraar tailbarilagdana. Kolkoozuudni emkidkeliin ba azakuin talaar bekizee, kolkoozuudta aikab tar çanga idebkitediigi baiguulza çadaa, brigaadanuudta bykezyylsen kelceete kedəlmeri gedegiigi ynekeeree bejelyylsen, kolkoozçon niiteni kolkooziin aza yiledberiiin azaliin byteeciigi sa zaruulkiin tə ləə temecelde zagsasan şuu.

Canariin incpeegce bol aikabtar jike tusa tekem egene.—Tataariin ene zişeegeer, çanariin inspeegciigi bykekolbootiin çanariin telee tem ceke niitiin majag bolson azai. Azaliin socialis meetod—udaarniçala ba socialis meril ces boi Tataariin kolkoozuudiin [illegible]. T[illegible] 2 [illegible] tarilga [illegible] turu 3 [illegible] tatas n. Mə[illegible] tosa Tataariin byke kolkoozuu ta cag [illegible] bol dog ede kara[illegible] su [illegible] teləə temecel ja b[illegible] bolzo.

E[illegible] kəteiş [illegible] j[illegible] medekegyi [illegible] uudnigtigiaç [illegible] medeg ygei baidag. Ereni bol əəsədiingəə rajoonii kolkooziingoo bi MTS gee sain talaini toodoggyigi gerçelne şuu. Ereç jabadal jike gaikaltyi juub gekede Zyyn Sibiriin namiin emkiin zarim komuunistnarç zikaas abasaar, tere əəsədiingəə kədəlmerləzeç baigaa namiin emkiingee sain talini meteze tyyniigee kəteleriin teləə sanalaa tabika josotoi aidia karin jamarç medeelgyi jabaza baidag uçar ali olon baidag.

Nəked anl 1934 on dotor uridaa baiqaa kamag bykenazakuin ba ulas tarin çanartii zoriigoloo iligi dyyrgekiin jabadalnuudiigi urid çakaa tobolozo sur[illegible] jabadalda Zyyn-Sibiir kizaarsoogoo əəsədiin gee urida ceke zorigo bolgon tabika josotoibdi. Eneeni ygeigeer bidener boşovigun bişe, namiin zinkeni [illegible] teləə temecegçedç bişe bolno şuu.

Kolkoozuudiigi bolşovigoor kədəlmerləzein əşegi gancakan Tataariin egənə bişe, kedəə azaliigi kətəlberiikə talaar aguu jikenyyd amzaltanuudiigi tulsaai teləə Leniinii ordendoor şagnagdasan bişe tabun respyybligyyd, mozonuud baina.—Moskvagiin mozo Krim, Baruun Sibir, Gorkovskiin kizaar, Kabardino Balkaariiin mozo,—ede bolzoi. Gebeç, ene [illegible] kedəə toskonoi şiitgemiilita olgosan Ukrainagi basalidarsalsan azar.

Bide iimenyyd kedəlmeri ugta jabaulnagy bii. Manai kotiin namiin emkinyyd zarimaas abasaar kolkoozuudta tusalcaka jabadalgi toos olong. Bi respyybligigi abaad yzejaa—Veerkneyudinsk ko to Şaraniin keden geegdenki rajoonuud baina tede nerlee respyybligiin namiin emkiin, soveediin ba azakuin emkinyydiin zygees tusalcaka jabadal ton baga baina. Mən tereçelen Irkyygiin kotkomiigi abça yzebel, kazuuljaa baigaa Irkyygiin kedəəgiin raikomdo tusalcaka jabadalaar alga baina. Jasaakiin cagta kedəəgiin rajoonii negeç emkideni telefoon tabigdaagyi, raikomdoniç, RGK—deniç telifoontoi negeç rajoo ygei baina.

(Yrgelzeleini udaa dugaarta garaka)

Bur-Mongoliin Ynen soniniigi saizaruulka tukai KəəRəLDəəN

tyryylegçees nək Daşanimiinda yge ogəbə

DəşanimlinNəkəd aa! Manai „BM Ynenii" tyykiin zamiigi geder gee karaad yzebel Soveed buriaad oronii aguu jike kegzelte, badaraltiin zam baina. "BM Ynen" bolbol ankan garça ekileke cagtaa, zil byriin arbaad noomer, byriin zuugaad keseg keblegdeze gardag belei. Kədəlmərigçəd tariaa çanii dotoroos sonindo biçədeg

kyn tonç eceeken baigaa. Tere cagaas koişo „BM Ynen" bolbol manai oronii azakui, sojol bolbo soroliin kegzəke mandakiin kireer kegzə kegzeseer, mənee bolkodo aikabtar gyn ulka çanartai, jike sonin bolzoi. „BM Ynenii" kegzeltiin tukai todorkoi too medeenyydiigi, mən soninii redaagcaas tukai gargaza ilegkeke kadani bi ende keleed jaakamnaib. Basa kede keden tootoi aimaguudiin sonin biçegyydiin tukai bi ende keleke ayib, olon nəked əəşədsə bodozo medeke bize. Iime tyrgen jike kegzelte bolbol Leenin bagşiin yndesenii politikiigi ynen kereg deere bejelyylze baigaa gancakan manai soveed orondo garça çadakaas bişe, olon təmen baga buurai zoniigi daralaza, məlzəzə baidag kapitaaliistanii orondo jaabalç garça çadakagyi.

"BM Ynen" soninii əngərsən tyyke, mənəənii baidal kojoriigi tobço keden ygeer karuulaan caaşani, kelemeer nege keden sanal baina. Minii bodokodo „BM Ynenii" beje çanariigi ulam caaşani zasaka, saizaruulka keregtei. Saizaraabdi geed, sanaa amarkan suugaa bolbol bidener bolşoviiguud bişə bolkobdi. Manai eldeb əngiin angiin daisanguud butacokigdoson bolboç, bulta duusaagyi, karin nasaniigaa bogoni bolko byri, negendee bagtaza. esergyyceze temecekeni ulamkan çangadaza baina.

Uçar iimiin tula angiiingaa temeceliin zebseg bolko „BM Ynen" soninoo kurca, kurdan, onobçotoi, mergen bolgoko gedegnai taa bidenii ariuun saikan ujalga mən geeçe.

Basa kojordugaar təsəbtə taban ziliin dotor gyicedkeke jike zorilgojoo martaza bolkogyi. Azaiça olon təmən zonoo angigyi socialiis bəlgəmiin geşyyn bolgoko keregte manai sonin biçegyyd bolbol şiidkekii çanartai kereg yilesiigi byteeke tula B M Ynen soninii niydiigi klorko çikiigi sonor bolgoozo kəliini kurca, kəliini kurdan kyçiini jike, çadaliini çanga bolgoko keregtei baina. Ene tooloson keden zorilgiigi gyicedkekede tusa bolkaagyy geze sanasan keden zyilee udaa udaagaar kelesyym.

Unşagçadiin tukai.

Manai B M Ynen bolbol jikenkidee latiin biçegte saja suraza baisan olon təmən kədəlmərigçən, kolkoozniguud ton doodo şatiin ideb kiten olonii sarguuliiin unşadag sonin baisan ba mənəəç tere zandaa baina geze sananam. Manai respyybligiin aimag rajoonii idebkiten bolbol jikenkidee soniniigi oros kelen deere unşadag geeçe ligeed baikada manai B M Ynen bolbol unşadag kynyydee sainaar taniza. əəriingəə kele nairuulgiin talaar unşagçadiingaa erdem bolbo soroliin zergiigi karalcaka josotoi baina. Minii bodokodo manai Bur Mon Ynen kadaa mənəə cagta əərii ngeə unşagçadiigi tiime sainaar bodolcoodg geze jaabalç bolkogyi Uçar iimiin tula unşagçadaa medeze, taniza, tedendee oiroloko kereg bolbol manai BM Ynenii ton tyryy çiin jike zorilgo mən. Ene asuudaliin tukai dakin dakia bucaza kelcekeni jike çukala baina.

Baruun aimaguudiin unçagçad.

„BM Ynen" bolbol şine latiin ysegtei bolsoor saja bolcor nom biçeggyi suuza baisan, baruun bejiin „dalainkoito bejiin" zonii dunda taraka uuzam ergən karguitai bolson geeçe, Minii bodokodo manai „BM Ynen" bolbol ene uuzam ergən karguigaaraa jabaza turşaagyi baina geze sananam. Ene bolbol „BM Ynen" aikabtar jike dutagdal mən geeçe. Uçar iimiin tula manai „BM Ynenii" bolbol enemiin baigça jike uuzam zamaa darui tyrgen ezelke josotoi baina. Ezelke arganuudiin tukai bi mənəə kelekegyib keregtei kadani dakin kelkede bolko.

Kelenii tukai

„BM Ynenii" kele bolbol negen janziin sonin biçegiin tuskai kele bolzo çadaagyi, karin jike tələb „orçuulgiin" kele bolboi ton modokir, tuliuur keleke gesen juuma jaa kyced dyyren keleze çadakagyi, iimeşyy şinzetei baina. Ene bol jikeken dutagdal mən geze bi sanadag.ab. olon nəkədç kadaa dutagdal bişe geze kelekegyi beze Iime negen dutagdaliigi buşuu tyrgen arilgaza, ygei bolgoko josotoi Manai „BM Ynenii" redaagcada ene dutagdaliigi usadkaka kycen çadal cəm bii. Minii bodokodo bide bultadaa ebleze, „BM Yneniin gee" kele nairuulgiigi zasaka saizaruulka josotoi bainabdi.

Byteebel zokiko çukala zyilnyyd.

Deere kelesen zyilnyydiigi bejelyylkede çukala geze sanasan zyilnyydee kelesyym:

Erdem ba teeknikiin bulantai bolko keregtei. Mənəə cagta erdem ba teeknikiigi ezeleke jike zoril giin ezeleke jike zorilgiin jabaza baikada iime bulantai bolkoni ton çukala baina.

B M Ynenii niuurta eldebiin sonin ZURAGUUDIIGI oloor gargadag bolko keregtei. Iime zuraguud bolbol olonii niydende torçotoi, unşagçadiin dura sanaliigi sain tataka.

Olon ulasiin baidaliigi ileryylded tobçokon telegraamiin medeenyydiigi sonindo gaigakadaa, olonii oilgokodo kimdakanaar nairuulza biçedeg bolko keregtei Basa baid—baid geed, alibaa negen ulasiin jerənkii baidaliigi tobçoor biçeze gargaza baidag bolko josotoi geze sananam.

Kədəənii soninuudiigi mənəə gardagaas olonoor gargadag bolko keregtei.

Kədəənəəs biçesen zilyydiigi zasakadaa zokioozo biçegçiin biçesen ynergyi bolcor zasadag nege muu zan baidag. Biçegçiin biçesen zylyydiigi zasaza surka josotoi.

Kamagiin syylde minii duradkaka zyil bolbol, amitan zondo. argaqyi jike aldartai bolson ALCAGAR MARKAI uriza, aimag somonuudaar jabuuldag bolko keregtei baina.

Basa oilgogdokogyi şine ygenyyd manai BM Ynende olon gardag, kerbee kegzəkə bolbosorkiigi bodobol, iime ygenyyd garça baika josotoi. Nəgəə talaaraa ene oilgogdokogyi ygenyyd bolbol unsagçadta berketei baidag tula, iime oilgogdokogyi ygenyydiin tailbari toli zokioozo gargaka çukala keregtei. Ene zyilnyyd bol manai „BM Ynenii" BK (b) Namiin gol politikiigi kamagaalan bejelyylkedə ton çukala, tusatai bolko zyilnyyd geze sananam.

BK (в) Namiin XVII kural deere

Janvaariin 29 ederiin ydeşiin zasidaanida nək. Poostoşov tyryylegçə suuza BK (b) N iin TK iin toocooto iledkel tukai daguulan kelelge ergəlzəlebə.

Kelegçed nək. Saarkiis (Donbaas), Noosov, Ordzinikiidze, Dobroova („Şine zam geze kolkooziin tyryy) Slaasov (Moskvaa Mozo) Mikojaan.

Nkə. Orzonikiidze əəriingəə kojor cagiin ygedee kəndə yiledberiin jikeken dyngyyd ba kojordugaar tabanziliin zorilgonuud tukai kelebe.

Nək. Mikojaan soveed naimaan ba tavaariin gyideliigi debzyylke tukaida nileed keleze, tereçnii syyleer kuraliin ydeşiin zasidaani kaagdaba.

* * *

Janvaari 30 ederiin egleənii zasidaanida mən nək. Poostoşov tyryylze, BK(b) N-iin TK iin toocoonii iledkel tukai daguulan keleze ergəlzəlebə.

Yge kelegçid—nək. Şybrikoov (Dunda-Voolgoos), Şaapoşnikova (Leeningraadiin), Antiipov, Andrieejev, Kosioor ukrajiina) ba, (Riikov gegçed kelebe.

Kuraliin egleənii zasidaaniie syyl tee karagii zam nebterek aradiin komisaar nək. Andrieejev yge keleze. təmər zamiin traansportiin emene baisan zorilgonuudtukai ba karagiizamiin kozomdoliigl jaaza ucadkaza. soveediin traanstortiigi byke ulasuudiin traasnportaas tyryylsen sain bolgoko tukaida nelieed kelebe.

Nək, Koşioor bol kuralaas aliga toşalgaar ugtuulza, BK(b) N-iini TK ba nək. Staalinii zygees Ukrajiina ulasiin kədəə azakuin ba yiledberiin azaluudiin kozomdoliigi usadkaka. yndesenii yzel gargagça etegeed ba Skripnigiin yndesenii kelbereliigi buta cokiko keregyydte jikeken açı tusa kərgəsən tukai kelebe.

Caaşaa nək. Kosioor Ukrajiiniin namemkiiin azal kədəlmeriiin dutuu dunda ba caaşaa jabuulka Ukrajiinada socialiis baiguulaltiig bekizyylke tukai todorkoi keleed' Marksiizm ba Leniniizmiin surtalaar bejee zebsegzyylze nək. Staalinii udaridalgaar anginuud ygei socialiis bəlgəmiigi togtooko amzaltatai gyicedkene gebe.

Nək. Riikov əəriingəə ygede mən eriingəə ulas təriin çanartai asuudaluudta anaaliz əgçə, namiig esergyysen temecegçe baruunii opoziicada bi baisan gene.

Baruunii opoziiciigi buta cokiko jabadalda namiin udaridagça bolko nək. Staalinii aguu jike uçar tukaida nileed togtozoi.

Nək. Riikoviin syyleer egleənii zasidaani dyyrebe.

Kapitaliis ulasuudta

Beerlin 29 (T). Sobkooriin medeecekeni, zasagiin talaas Dimiitrov, Popoov ba Taaniiv gegçediigi kizaargyi bolzoroor gindanaa bailgakaar olsoni zurnaliistanariin dunda ile bolbo. Toorgoliriigi niuuca poliiciin „ulas təriin" zargaanii dergedeki gindanaa acaraba.

* * *

Nijy Ioorko 29 (T). Soveed ulasiin „Dryyzee" emkiiin byke Ameerikiin negdygeer kural 800 dyytei təlaəiəgçədiin kabaadalgaţaigaar neegdebe. Iledkelçedni dorno kizaariin ceregiin ajuul tukai temdeglezə, SSSR ulasiigi kamaalkiin temeceliin uriaa kiibe.

* * *

Riim 29 (T). Japoonii ilçen Myssooliniees Itaaliin sonindo orosən əəriin biçeg tukai ilerkeilelge asuuba, uçariini magad Japoon ulas şine dai erkilzə bolno geze Myssoolin temdeglesen baiba.

Kabariin tarilgada beledkeke

Zasabariiigi təkerieən syydkede jabuulka

Maşiina traagtoriin Zasabariiin teempiigi 2-3 dakin jikedkeke ba çanariigi saizaruulka

Zasabariiin kədəlməridə bykii kyçee tabika

Buriaad Mongol respyyblig dotoroo bykii maşiine traagtariin staancanuudiin ulas təriin seegtoriin naçaalnig nək. Ioonov bol Bookonii, Kyteligiin, Nykyydiin, Kabaanskiin, Selengiin, Okiino-Kilevskoin, Tarbagatain, Gaşain Konkoliin MTS nyydiin direegtor nyydiin ba ulas təriin keltesnyydiin naçaalniguudiin nere deere ilgesen əəriingəə telegraama dotoroo traagtar maşiiniin zasabari ton sula baina geze temdegleed, kyçe çadalaa gamnan ygei təkerieən syydkede kədəlmərilekiigi erisen baina.

Bodoto baidaliigi karaad yzekde jaaka arga ygei muu baina, Kerbee tarilgiin yrsenii foondo baiguulka jabadal kangalta ygei suie jabaza baisan baibal traagtariin ba bişe kedee azaliin maşiiniin zasabari byri zigşyyritei muu jabaza baina. Manai respyyblig bol Zyyn Sibiiri kizaar dotoroo kamagiin syylde çiregdeze jabana.

Geke zuura sajakan əngərsən Moziin X konference ba mən tyyn çelen kizaariin II konfereenca bol odoo ziliin kabariin tarilgiin kampaaniigi çanar saintaigaar əngərgəke tukai namiin emkiin əmənə gol çukala yyrge tabisan baina. Tarilgiin kampaanida ton sainaar beledkeke ba ton bogonikon bol zorto tarilgaa əngərgəkə jabbdal bolbol erkim sain urgaca abkiin ekin tyryyçiin erke baidal mən bolno.

Əngərəgçə zilde kabariin tarilga beledkeke kedəlməri muu jabasanii daraada tarilgiin cag boizor koişo tatagdaza oroitood, olonki aimaguud dotoroo tariaanii urgaca ton muu baisan. Ene gaşuun turşalgani bidener odoo zilde surgaal abka josotoi baisan aadla, olonki aimagiin nam soveediin ba gazariin kolkooziin emkinyyd enyyniigi oilgono ygei kebertei.

Manai Zyyn Sibiiri kizaar bol Baruun Sibiiri kizaartai məril əzə baisanii aza akuin ba ulas təriin udka çanariigi oişoolko tooko ygei yzei keden olon aimaguudta ba MTS nyydte garça baina.

Respyyblig dotoroo maşiina traagtariin zasabari ton muu jabaza baisanii şaltagaani juub gekede kamagiin tyryynde kubariin tarilgiin beledkelde kədəə nutagiin namiin emkinyyd bolşoviig josonii kədəlməri emkideze çadanagyi karia zarimni „əərəə bytekede" nai daka yzel gargana.

BK(b) Namiin Moziin X dugaar konfereence dyyrseer mənəə koriood garan konog əngərəəd baina. Tus konfereence bol kabariin tarilgiin beledkeliigi ton kangalta ygei deere toolood' kədəə azakuin maşiina zebsegiin ba traagtariin zasabariiigi ene onii Maartiin 1 kyrter erkebişe dyyrgeke geze togtool batalsan baibaç ene talaar mənəə kyrter eris kubilalta kiigdee ədil.

Gancakan Bajandain (Ekireed Bulagad) maşiina traagtariin staanca bol odoo yjede bykii traagtariin parkaa cag bolzoroosoni nileed urda zasaza əni dyyrgeed baina. Bajandain MTS bol ulas təriin keltesiin kətəlbəri dooro arilgada bdledkeke kədəlməriiigi ynekeeree bolşoviig josoor jabuulza çadasan baina.

Zygeer, zasabariiin kədəlməriiigi zəbkən toogiin təlaar gyiceegeed, kanariin tukai martaza jaaza bolçob. Bolşoviig josonii sain kədəlməriigi too ba çanariin talaar ton tencyy sainaar emkidkeke keregtei. Gebeç zarim MTS—nyyd boltraagtariin zasabarida çanar tukai jikeer oroldodog ygei uçarnuud garadag baina geze temdegleke keregtei. Çanariin talaar muu produugca byteesenii təlee kətəlbəlləgçədəni niuuriin kariuucalgatai geze zasagiin gazariin gargasan togtool bol bol MTS iin direegternyydte cəm kabaadakani ile medegdene azai.

Konkoliin ba Gaşain maşiina traagtariin staanuud bol traagtariin zasaaariin təsəbəə 7,8% gyicedkeze baika zuuraa, tus MTS iin direegternyyd bol Maarta negen kyrter dyyrgene bezebdi „geze oportuniis josoor „əərəə bytekede" naidaza geke juu əəsədiingəə sanaa amaruulza baina. Ene metiin oportuniis josonii amgalan sanalda eris katuu cokico əkə keregtei.

Aimugiin namiin emkinyyd ba MSS ulas təriin keltesnyyd bol maşiina traagtariin zasabarida bolşoviig josonii kimagadal tabiza, zabariin kədəlməriiigi təkerieən syydkede jabuulza, too ba çanar kojoriigi ton tencyygeer kangaka josotoi

Konkoliin ba Gaşain MTS nyydte traagtariin zasabari tasaldaza baina

(Manai tuskai biçegçeeç)

M-Şiber. Byke aimag dotor maşiina zebseg zasabarilaka jabadal bol janvaari 20 nii medeegeer arai kan geze plyyg 1%, seejelke 16% bornoi 2% bolson baina.

Zarim komsomooluud—Konkoliin, Sutain geke metenyyd mənəə boltor negeç maşiina zebseg zasaagyi baina Konkoliin somonii tyryy nək. Zirakoov bol „kabar bolkoodi, zasabarilza çadana" geze suuna.

Konkoliin MTS bol 28 traagtartai bəgəəd, tedenernibygedeeree zasabari keregiene. Odoo arai geze 2 traagtar zasaba. MTS iin diregtor Tiliaadnikov bol „bide erkebişe maarta 1 de traagtarnuudaa byriin zasabarilana" geze keledeg baina. Kerbee ene janzaar baika bol bol koito ziliin maarta 1 deç dyyrekeni medegdene ygei.

Ene tasaldai jun deerees bolbob gekede, MTS iin direegce ertenees sanalaa tabiza, kereglegdeke zapaasnuudiigi abaagyi deerees traagtarnuudiin zabari saataza baina.

Ene meteer basa Gaşain MTS maşiina zebsegee zasabarilza bai na. 30 traagtartai aad, arai geze 6 zasaba.

Kolkooznuudiin jikenkini əəsədiingəə darkaçuudiigi zəb mərəəri maşiina zebsegee zasaka kədəlməridəə keregiengyi karin busa kədəlməridə jabuulza baika jum.

Zarim kolkooznuudiin tyryynee maşiina zebseg zasabarilka kədəlməriigi ogto tookogyi zan gargadag baina

Zarim kolkooznuudiin (Sutain „Abin azal") maşiina zebsegyyd əngərəgçə ziliin tarilgiin gazaraas odoo kyrter acaragdaadyi kebteze baisanç jabadalnuud baika jum.

Ede bygede tukai nutagiin nam komsomooliin ba s/soveediin zygees sanal tabiza kemzee abaagyl.

Jime bolzo baika tula M-şiberiin nam soveediin ba gazariin emkinyyd bol odoo ədəriingəə zoriliigi bolsoviigiin teempeer eresgy cedkeke tukai oroldozo mışiina zebsegyydee zasaka kədəlməriiigi daiçalan jabuulka josotoi-

Ç M-biin

Tarilgiin təsəbiigi selgyylze baina

Kori.. Doodo-Kyrbiiin somonii kolkooznuud ba əmçiin azalçad bol kabariin tarilgada ogto beledkel ygei baina.

Odoo kyrter yresee ceberleke, maşiina zebsegyydee zasabarilka kədəlmərinyyd kiigdeegyi. Kolkooznuud bol kabariin tarilgada keden brigaada keden morid keden plyyg geke metenyyd kədəlmərilkə josotoi baisanii təsəbiigi medenegyi.

Somsoveediin ba namiin yyriin zygees tarilgada beledkeliin kədəlməridə çanga kemzee kətəlbəri əkəgyi, karin tarilgiin təsəbyydiigi selgyylze daidag baina.

Somon dotorki kolkooznuudaas ganca „Staalin" arteel yresee ceberlesen baika jum.

Iimees, somonii kətəlberiləgçəd bol ene ədərəəs ekilen kabariin beledkeligi kurdabçalaza, çanga çadaltai bolkiin temecelde çarmain oroko ujalgatai.

Bolod, Balta

Zəbsegyydni kədəəgəər kajaatai

Kori. Doodo-kudanii „Azalça" kolkooz bol kabariin tarilgada beledkel ygei baina.

Tarilgada kereglegdeke anzasa zebsegyydni zunii cagta paar kakalsan gazar deeree kyr casanda daruulza kebtene. Zarim zebsegyydni kolkooziin zusalanda muu sain sarai dooguurç kebteze baina.

Kolkooziin pravlieeni ba azaliin brigadir Babuugiin gegçed „əərəə bytekede" naidaza suusaar tarilgiigi tacaldaliin ajuulda oruulka geze baina.

Iimees, somsoveed ba namiin yyriin zygees oirokon cagaa kemzee abça, kabariin tarilgiin beledkel de ertenees moridoo ilgeeza sain kool ba baidalda oruulza, tedenii tonog zebsegyydiigi zasabarilka ba mən tarilgiin zebsegyydiigi zasabarilka keregtei. Ede kemzeenyydiigi jabuulkada brigaadanuudiigi kariuucalgataigaar kədəlgəkə josotoi.

Mən kabariin tarilgada kamaadaka casa kaalgiin kətəlməri odoo jabuulka keregtgi.

Orodiin kasuuri

Kabarta jamarç beledkel ygei.

Kori. Kozengiin somonii Kaarl Maarks arteel bol kabariin tarilgada tuuliin muugaar beledkeze baina.

Kədəə azaliini maşiina zebsegyyd odoo kyrter zasagdaagyi baina amar maşiinanuud ebderkei kebte Jeb gekede tariaa taridag kadadag nkidog maşiinanuud baika jum coime çukala zebseg maşiinanuu Ii zasabarilka tukai pravlieen diigagaa tabinagyi sananəə tariaa cokidog maşiiniin Məəl baisan şaltagaanaas tariaani oroidoo 40% sokigdoson baina

Enyyn deerees kabariin tarilgiin yrese kaaka ba olzo urgacaa kubaakani jikeer saataza baina-

Gabna kedəlməriiin çanar jike muu Zişeelkede tarilgada beledkesen paarni çanaraar jike muu baina

Moridiin tonog-zebsegyydiigi abça yzebel dutuu ba tasarkai ebderkeinyyd baika jum

Kaarl Maarksiinkid bol çanga çadaltai bolkiin koinoos tumecene ygei amarkan suuza baina. Ja. ço

Dorno kizaariin sonin

Manzuuriin agenstviin şine uçargyi baidal

Beepen 1(T) Karibinaas janvaariin 23 da medeecegseni baruun KZTZ iin sakiuulçad cagaan gvardeejes karuulçan Noovikov tyryytee, Japoonii zandaarmiin kabaadalgataigaar şzalanityn geze staancada baisan soveediin erketed arbani daagça Vaşkoov usanii bəlyyriin maşaniista Vookdonii, təmeriin darkan Godovaanii medeeçen- Diyşooviin ba arteeliin akalagça Rozkoovskiin gegçediigi negzeed bariza tuşaaba. Tuşaasanii syyleer proficnuudiigi təmər zamiin kuraldaanii geryyd ba toskonuudaar negzyyl kikiigi ilgeebə.

KZTZ-iin zyyn şugamda baisan Kandaokeediin eligtrostaancaas KZTZ da kabaatai eligtrostaanciin 500 tukai meeter utasiigi Japoonii agentanuud abazarkiba gene.

Japoonii nileed tomokon boroni Pojozdo gemtebe.

Tokioo 1(T) Deempo cyysinii aaginstviin karibinaas medeecesenii janvaari 17 da KZTZ iin zyyn şugamda. kaanida okzeeez kotiin dergede zamiin şugam deere tabisan dinamiidiin teseregseneee KZTZ iin negen salbari ba Japoonii bronipoojozdo jikeken gemtebe

Kookyciin aagenstviin kuurmagcuu provokaacani ileryylegdebe,

Moskvaa 1 (T) Kookyciin agens tviin Beeipenees Kariban egesen medeecelgiigi sajakan keblelde gargasani KZTZ iin baruun şugamda bolson syyliin zamiin gemtelni „Soveediin aegenstanari kiisen kereg geze" soveediin kolboonoos egtəsən KZTZ da baisan razjeezdiin kədəlmərigçədi bariza tuşaaba geseni kuurmagcuu baiba Bodoto keregni ilerkeilkede KZTZ iin nege razjeezdiin kojor kitad kədəlmərigçəd tuşaagdasan baiba.

Kariuucalgata redaagtor Biligaajev

Тип. ГЖИ. Упол. Бурглавлита № 263